T.C.
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

HALK EĞİTİM MERKEZİNE DEVAM EDEN YETİŞKİNLERİN EĞİTİM TALEPLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

ENSAR AKTAŞ

DANIŞMAN

DOÇ. DR. HÜSEYİN YOLCU

KASTAMONU 2019

T.C.

KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HALK EĞİTİM MERKEZİNE DEVAM EDEN YETİŞKİNLERİN EĞİTİM TALEPLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

ENSAR AKTAŞ

Danışman	**Doç. Dr. Hüseyin YOLCU**
Jüri Üyesi	**Prof. Dr. Meral UYSAL**
Jüri Üyesi	**Dr. Öğr. Üyesi Ezgi Mor DİRLİK**

KASTAMONU 2019

TEZ ONAYI

Ensar AKTAŞ tarafından hazırlanan **"Halk Eğitim Merkezine Devam Eden Yetişkinlerin Eğitim Taleplerinin Değerlendirilmesi"** adlı tez çalışması aşağıdaki jüri üyeleri önünde savunulmuş ve **oy birliği/oy çokluğu** ile Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü **Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı**'nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Danışman	Doç. Dr. Hüseyin YOLCU Kastamonu Üniversitesi	.....
Jüri Üyesi	Prof. Dr. Meral UYSAL Ankara Üniversitesi	.....
Jüri Üyesi	Dr. Öğr. Üyesi Ezgi MOR DİRLİK Kastamonu Üniversitesi	.....

13/06/2019

Enstitü Müdürü — Prof. Dr. Cevdet YAKUPOĞLU ..... .

TAAHHÜTNAME

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildirir ve taahhüt ederim.

Ensar AKTAŞ

ÖNSÖZ

Eğitim, toplumun ihtiyacı olan insan tipini yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Yetiştirilen bireyler, çeşitli değişkenlerden etkilenerek eğitim talebinde bulunmaktadırlar. Eğitim talebinde bulunan yetişkinlerin taleplerinin değerlendirilmesi sonucunda gereken iyileştirmeler yapılabilecektir. Bu nedenle Ankara ilinde bulunan HEM'lere devam eden yetişkinlerin eğitim taleplerini ve bu talepler üzerinde belirleyici olan değişkenleri ortaya koymak amaçlanmıştır.

Araştırmanın başlangıcından bitimine kadar görüşleri ile beni yönlendiren, karşılaştığım güçlüklerde desteğini esirgemeyen, her zaman bana yol gösteren değerli hocam ve tez danışmanım Doç. Dr. Hüseyin YOLCU' ya şükranlarımı sunarım. Çalışmalarım esnasında bana hep destek olan, yüreklendiren, fedakarlığıyla her an yanımda olan değerli eşim Ezgi AKTAŞ'a teşekkür ederim.

Ensar AKTAŞ
Kastamonu, Haziran,2019

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

HALK EĞİTİM MERKEZİNE DEVAM EDEN YETİŞKİNLERİN EĞİTİM TALEPLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Ensar AKTAŞ

Kastamonu Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Hüseyin Yolcu

Bu araştırmanın amacı Ankara ilinde bulunan Halk Eğitim Merkezlerine devam eden yetişkinlerin eğitim taleplerini ve bu talepler üzerinde belirleyici olan değişkenleri ortaya koymaktır.

Tarama modelinin kullanıldığı bu çalışmanın çalışma grubunu 2018-2019 eğitim öğretim yılında Ankara il merkezinde faaliyet gösteren Halk Eğitimi Merkezlerinin açmış olduğu kurslara katılan kursiyerlerden kurslarda bulunan kursiyerler oluşturmaktadır. Araştırmanın verilerini toplamak için "Halk Eğitim Merkezlerinde Yürütülen Eğitim Programlarına Katılan Yetişkinlerin Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Eğitim İstemlerinin Değerlendirilmesi Ölçeği" kullanılmıştır.

Veri toplama araçları, katılımcılara araştırmacı tarafından ulaştırılmış ve toplanmıştır. Toplanan veriler SPSS 23 paket programı ile analiz edilmiştir. Verilere yüzde, frekans, ortalama ve standart sapma gibi tanımlayıcı istatistiklerin yanı sıra veri setindeki ilişkileri incelemek için T Testi ve ANOVA testi kullanılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre yetişkinlerin eğitim taleplerinin çeşitli değişkenlerle ilişkisine bakılmıştır. Buna göre, HEM'lerindeki eğitim programlarına katılanların eğim talepleri cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu, eşinin eğitim durumu, mesleki durum, çalışma durumu, eşinin çalışma durumu, aylık gelir ve evdeki kişi bakımından anlamı bir farklılaşma göstermektedir. Bununla birlikte, eşinin mesleki durumu değişkeni açısından gruplar arasında bir farklılaşma olmadığı bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Yetişkin, Eğitim Talebi, Halk Eğitim Merkezleri

2019,…sayfa

Bilim Kodu:

ABSTRACT

Master Thesis

EVALUATION OF THE EDUCATION DEMAND OF ADULTS CONTINUING TO PUBLIC EDUCATION CENTER

Ensar AKTAŞ

Kastamonu University
Institute Of Social Sciences
Department Of Educational Sciences
Supervisor: Asst. Prof. Dr. Hüseyin YOLCU

The aim of this study is to determine the educational demands of the adults attending Public Education Centers in Ankara and the variables that are determinative on these demands.

The study group of this study, which uses the screening model, consists of the trainees attending the courses opened by the Public Education Centers operating in Ankara city center in the 2018-2019 academic year. In order to collect the data of the study, the "Scale of Evaluation of the Education Desires of the Adults in the Gender Context of the Adults Participating in the Education Programs at the Public Education Centers was used.

Data collection tools were delivered and collected by the researcher. Data were analyzed with SPSS 23 package program. In addition to descriptive statistics such as percentage, frequency, mean and standard deviation, T Test and ANOVA test were used to analyze the data set.

According to the results of the research, the relationship between the educational demands of adults and various variables was examined. Accordingly, the demands of the participants of the training programs in HEM show a differentiation in terms of gender, age, marital status, educational status, educational status of the spouse, occupational status, working status, working status of the spouse, monthly income and the person at home. However, it was found that there was no difference between the groups in terms of the professional status of the spouse.

Keywords: Adult, Education Demand, Public Education Centers

2019,…page

Science Code:

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ v
ÖZET vi
ABSTRACT vii
İÇİNDEKİLER viii
TABLOLAR DİZİNİ x
1. GİRİŞ 1
1.1.Araştırmanın Problemi 1
1.2.Problem Cümlesi 4
1.3.Alt Problemler 4
1.4.Araştırmanın Amacı 5
1.5.Araştırmanın Önemi 5
1.6.Sınırlılıklar 6
2.KAVRAMSAL ÇERÇEVE 7
2.1. Eğitim 7
2.2.Yetişkin Eğitimi 8
2.2.1. Yetişkin 8
2.2.2. Yetişkin Eğitimi 9
2.2.3.Türkiye'de Yetişkin Eğitiminin Tarihçesi 11
2.2.4.Halk Eğitim Merkezleri (HEM)'nin Görevleri 13
2.3.Eğitim Talebi 15
2.3.1.Talep 15
2.3.2.Eğitim Talebi 16
2.3.3.Eğitim Talebinin Özellikleri ve Belirleyici Değişkenleri 16
2.4.İlgili Araştırmalar 22
2.4.1.Yetişkin Eğitimi İle İlgili Araştırmalar 22
2.4.2. Eğitim Talebi İle İlgili Araştırmalar 25
3.YÖNTEM 28
3.1. Araştırma Modeli 28
3.2. Çalışma Grubu 28
3.3. Veri toplama Araçları 31
3.4. Verilerin Toplanması 33
3.5. Verilerin Analizi 33

4. BULGULAR 35
4.1. HEM'lere Devam Eden Yetişkinlerin Ölçeğin Alt Boyutlarına Katılım Düzeyine İlişkin Bulgular 35
4.2. HEM'lere Devam Eden Yetişkinlerin Ölçeğin Maddelerine Katılım Düzeylerine İlişkin Bulgular 36
4.3.HEM'lere Devam Eden Yetişkinlerin Sosyo-Demografik Değişkenlere Göre Eğitim Taleplerine İlişkin Bulgular 37
5. TARTIŞMA VE SONUÇ 50
5.1. HEM'lere Devam Eden Yetişkinlerin Ölçeğin Alt Boyutlarına İlişkin Katılım Düzeyi 50
5.2. Yetişkinlerin Eğitim Talebinin Çeşitli Değişkenlerle İlişkisi 51
5.3 Öneriler 56
5.3.1. Araştırmanın Sonuçlarına Yönelik Öneriler 56
5.3.1. Araştırmacılara Yönelik Öneriler 56
KAYNAKÇA 58
EKLER 69
EK 1. HALK EĞİTİM MERKEZLERİNDE YÜRÜTÜLEN EĞİTİM PROGRAMLARINA KATILAN YETİŞKİNLERİN TOPLUMSAL CİNSİYET BAĞLAMINDA EĞİTİM İSTEMLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ ÖLÇEĞİ 69
EK 2. KİŞİSEL BİLGİ FORMU 70
EK 3. İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ ARAŞTIRMA İZİN BELGESİ 72
ÖZGEÇMİŞ 73

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1 2017 yılı kurum/kuruluşlar tarafından verilen yaygın eğitim faaliyetleri 15
Tablo 2 Araştırmaya katılan kursiyerlerin demografik verileri 29
Tablo 3 HEM'lere devam eden yetişkinlerin ölçeğin alt boyutlarına ilişkin katılım düzeyleri 35
Tablo 4 HEM'lere devam eden yetişkinlerin ölçeğin maddelerine ilişkin katılım düzeyleri 36
Tablo 5 HEM'lere devam eden yetişkinlerin cinsiyet değişkenine göre eğitim taleplerine ilişkin t testi sonuçları 37
Tablo 6 HEM'lere devam eden yetişkinlerin yaş değişkenine göre ANOVA testi sonuçları 38
Tablo 7 HEM'lere devam eden yetişkinlerin eğitim taleplerinin medeni durum değişkenine göre t testi sonuçları 39
Tablo 8 HEM'lere devam eden yetişkinlerin eğitim taleplerinin kendilerinin eğitim durumu değişkenine göre Tek Yönlü ANOVA Testi sonuçları 40
Tablo 9 HEM'lere devam eden yetişkinlerin eğitim taleplerinin eşlerinin eğitim durumu değişkenine göre Tek Yönlü ANOVA Testi sonuçları 42
Tablo 10 HEM'lere devam eden yetişkinlerin eğitim taleplerinin kendilerinin mesleki durum değişkenine göre Tek Yönlü ANOVA Testi sonuçları 43
Tablo 11 HEM'lere devam eden yetişkinlerin eğitim taleplerinin eşlerinin mesleki durumu değişkenine göre Tek Yönlü ANOVA Testi sonuçları 44
Tablo 12 HEM'lere devam eden yetişkinlerin eğitim taleplerinin kendilerinin çalışma durumu değişkenine göre Tek Yönlü ANOVA Testi sonuçları 45
Tablo 13 HEM'lere devam eden yetişkinlerin eğitim taleplerinin eşlerinin çalışma durumu değişkenine göre Tek Yönlü ANOVA Testi sonuçları 47
Tablo 14 HEM'lere devam eden yetişkinlerin eğitim taleplerinin aylık gelir durumu değişkenine göre Tek Yönlü ANOVA Testi sonuçları 48
Tablo 15 HEM'lere devam eden yetişkinlerin eğitim taleplerinin evdeki kişi sayısı değişkenine göre Tek Yönlü ANOVA Testi sonuçları 49

1. GİRİŞ

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın problem durumuna, amacına, sınırlılıklarına yer verilmiştir.

1.1.Araştırmanın Problemi

Yetişkin, yasaların belirlediği yaş sınırını aşmış, topluma karşı sorumluluk bilincine ulaşmış kişi olarak tanımlanmaktadır (Türk Dil Kurumu [TDK], 2017). Türkiye'de yasal olarak 18 yaşını geçmiş kişiler yetişkin olarak kabul edilmektedir. Yetişkinlik yaşına ulaşmakla beraber kişi sorumluluk alabilmeli, toplum içinde yer edinebilmeli, kendini gerçekleştirebilmeli, ekonomik bağımsızlığını sağlamalıdır (Celep, 2004). Yetişkin davranışlarını kazanabilmek için de bu yönde bir eğitim hayatını geçirmiş olması veya eğitim eksikliğini tamamlamış olması gerekir (Bülbül, 1991).

Yetişkinler için gerçekleştirilen kursların onların ekonomik, toplumsal ya da kültürel yoksunluklarını giderici içeriğe sahip olması gerekmektedir. Türkiye'de gerek örgün eğitim almış yetişkinlerin gerekse örgün eğitim sürecinden geçmemiş ya da örgün eğitimin dışına çıkmış yetişkinlerin, eğitim gereksinimlerini karşılamak için planlı ve örgütlü eğitim-öğretim faaliyetleri yürütüldüğü görülmektedir. Eğitim yoksunluğuna sahip olan insanlar açısından bu faaliyetler hayatlarını değiştirme açsısından önemlidir (Geray, 2002). Halk eğitimi faaliyetleri aracılığıyla kültürel ve ekonomik eğitim yoksunluğuna sahip yetişkinlerin eğitimleri ile ilgili eksiklikleri büyük oranda kapatabilmektedir (Okçabol, 1996). Yetişkin eğitiminin devamlılık kazanabilmesi için de yetişkinlere uygulanan eğitimlerin herkesin bireysel gereksinimlerine yanıt verecek nitelikte olmasına bağlıdır (Şimşek, 2002).

Türkiye'de yetişkin eğitimi alanında öteden beri bir sorun olarak kendini gösteren sorunlardan biri de yetişkinlerin okur yazarlık sorunudur. Kadınların okuma yazma konusunda yaşadıkları eksiklik çözülmesi gereken yetişkin eğitimi sorunlarının başında gelmektedir (Sayılan, 2005). Okuma-yazma bilmeyen kişi oranı, 6 yaşın üstündeki nüfusun %3,2'sidir. Bu oranın kadınlarda daha yüksek olduğu görülebilmektedir [Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK], 2017). Adrese Dayalı Nüfus

Kayıt Sistemi 2017 yılı sonuçlarına göre 2 336 847 kişi okuma-yazma bilmemektedir. Okuma-yazma bilmeyenlerin 1 977 313'ünü kadınlar oluşturmaktadır. Bu kadınların %81,1'ini (1 604 232) 50 ve üzeri yaş grubu oluştururken; %18,9'u (28 531) ise 6-24 yaş grubundadır (TÜİK, 2017). Ankara'daki Halk Eğitim Merkezleri'nde (HEM) yapılan okuma yazma kursları ile ilgili bir çalışmada ise katılımcıların cinsiyetleri incelendiğinde kadın katılımının daha çok olduğu dikkat çekmektedir (Tuğrul, 1982). Bu durum Türkiye'de okuma yazma konusundaki sorunların kadın sorunu olduğu saptamalarıyla uyuşmaktadır (Yıldız, 2006). Özellikle kadınlara ilgili verilen eğitimlerin kadınların ev içi işler konusunda gelişimini destekleyici kurslar olduğu görülmektedir. Toplumsal olarak yetişkin eğitimi kapsamında verilen eğitimlerin içeriğinde de bu anlayış kendini göstermektedir (Miser, 1987).

Kadınlar, eğitim ihtiyaçlarını örgün eğitim kurumlarından karşılayabiliyor olsa da çeşitli nedenlerle örgün eğitimden yararlanamamış veya örgün eğitimin dışına çıkmış olabilmektedirler. Örgün eğitimin dışında olan kadınlar ilerleyen yıllarda yetişkinler için düzenlenen eğitim faaliyetlerinden yararlanabilmektedirler. Ancak, bu faaliyetlerin kadınların içinde bulundukları durumu iyileştirdiğini, ekonomik bağımsızlıkları konusunda bir değişiklik yarattığını söylemek zordur. Türkiye'de 1970'li yıllarda kadınlara yönelik yürütülen yaygın eğitim programları genel olarak, temel eğitim, ev ve aile yönetimi, el sanatları bilgi ve becerileri kazandırma amaçlı olmuştur (Kılıç, 1981). Günümüzde ise kadınlar, değer kazanmaya çalışırlarken eşitsizlikler ve farklı zorluklarla karşılaşmaktadır. Eşitsizlik yaratan durumları aşmak ve eğitim, sağlık gibi gereksinimlerini karşılamak için çabalamaya devam etmektedirler. Eğitim, cinsler arasındaki eşitsizliklerle mücadele etmek için önemlidir (Ünal, 1996). Eğitim sonucunda meslek sahibi olan kadın, ekonomik bağımsızlığını kazanmakta ve toplumda daha güçlü bir konuma sahip olabilmektedir (Aşır, 2011).

HEM'lerdeki kurslara katılan katılımcıların katıldığı programların içeriği önemlidir. Genelde kadınların evde yaptıkları işlerin devamı niteliğinde olan anne ile çocuk sağlığı, çocuk bakımı, ev ekonomisi, besin ve beslenme gibi programlara katıldıkları ve bu programları tamamlayabildikleri görülmektedir (Miser, 1987). Katıldıkları kurslar kadınların yaşamlarında değişiklik yaratmaya katkıda bulunmamaktadır. Bunun nedeni, HEM'ler kapsamındaki eğitim faaliyetlerine devam eden kadınlar;

kendi hayatlarında kullandıkları bilgilerden faydalanabilecekleri, sahip oldukları bilgilerin transferini yapabilecekleri programları tercih etmektedirler (Aşır, 2011). Bu doğrultuda kadınlar, genelde belli kurslara ait programlara katılmaktadırlar. Ancak bu katılımın katılımcılara yarar sağlayabilmesi için katılımın değişkenlerini belirlenmesi gerekmektedir. Geray (2002) kadınların yetişkin eğitim faaliyetlerine katılmalarının nedenleri arasında bir veya birden fazla gereksiniminin karşılanması, bireye fırsatlar sağlaması kadınların eğitim faaliyetlerine katılma veya katılmama kararını etkilediğini belirtmektedir. Yetişkinler bu eğitim faaliyetlerinin ilerleyen zamanlarda hayatlarında değişime yol açacak, onlara fırsatlar sunacak olanlarına daha fazla yönelmektedir.

HEM'lerde açılan programların genelinde kadın katılımının daha yüksek olmasına karşın kadınların katıldığı programlara bakıldığında toplumsal cinsiyet kalıplarıyla örtüşen tercihler yapıldığı görülmektedir (Tekin, 1988). Örneğin; Miser'in (1987) HEM'lerdeki kurslara kadın erkek katılımı ile ilgili olarak yaptığı çalışmada sanayi eğitimi programlarına erkeklerin katılımının, mesleki ve teknik eğitim programlarına ise kadınların katılımının daha fazla olduğu görülmektedir. Yazar bu durumun yaşanmasının nedenini mesleki ve teknik eğitim programlarının çeşitliliğiyle açıklamaktadır.

Yapılan araştırmalara göre, HEM'leri bitirenlerin %80'i kadınlar %20'sini de erkekler oluşturmaktadır. Tuğrul'un (1982) Ankara'nın merkez ilçelerindeki HEM'lerde yaptığı bir araştırmada bu merkezlerde açılan kurslara katılanların özelliklerini ve kursa katılma nedenlerini incelemiştir. Bu araştırmanın bulgularına göre, katılanların yüzde 79'u kadındır; yüzde 70'i 24 yaşın altındadır. Ancak, 2000 yılından sonra erkeklerin oranında artış olup %40'lara ulaşırken, kadınların oranı da %60'a gerilemiştir (Murat, 2009). Yıldırım'ın (2009) araştırması da Türkiye'de yetişkin eğitim etkinliklerine katılanların %10,68'inin 6-14 yaş, %67'sinin 15-22 yaş, %20,72'sinin 23-44 yaş, %1.20'sinin 45 yaş ve üzerindekilerden oluştuğu görülmektedir. Aynı şekilde kursları bitirenlerin %77'si ilkokul/ilköğretim okulu, %14'ü lise, %3'ü fakülte ve yüksekokul mezunu; %6'sı ise ilköğretimi tamamlamamış kişilerden oluşmaktadır. Yapılan bir başka araştırmada ise yetişkinlerin öğrenme isteğinin nedenleri; gelir sağlama (%41), kişisel gelişme (%22), boş zamanı daha iyi

değerlendirme ya da öğrenme zevki için öğrenme (%16), meslekte/işinde ilerleme (%13) ve iş bulma (%8) olarak sıralanmıştır (Oğuzkan ve Okçabol, 1993).

Yetişkin eğitimi ile ilgili araştırmalara bakıldığında; kursiyerlerin cinsiyet, yaş, eğitim durumu gibi demografik değişkenleri eğitim talebini etkilemektedir. Yetişkinlerin eğitim tercihlerinde etkili olan bu değişkenlerin tespiti, yetişkinlerin taleplerinin daha iyi anlaşılmasına katkıda bulunmaktadır (Sayılan, 2005). Ayrıca eğitim planlamalarında hedeflere ulaşılmasına da yardımcı olmaktadır. Bu nedenle HEM'lere devam eden yetişkinlerin eğitim talebini belirleyen değişkenlerin değrlendirilmesi yetişkin eğitimi için önemlidir (Aşır, 2011).

1.2.Problem Cümlesi

Bu araştırma ile HEM'lere devam eden yetişkinlerin eğitim taleplerinin değerlendirilmesine çalışılacaktır. Araştırmanın problem cümlesini, "Halk eğitim merkezine devam eden yetişkinlerin eğitim taleplerinin belirleyici değişkenleri nelerdir?" sorusu oluşturmaktadır.

1.3.Alt Problemler

Araştırmanın alt problemi aşağıda verilmiştir.

HEM'lerdeki eğitim programlarına devam eden yetişkinlerin;

1.Ölçeğin alt boyutlarına ilişkin katılım düzeyleri nedir?

2.Ölçeğin maddelerine ilişkin katılım düzeyi nedir?

3.Sosyo-demografik değişkenlere göre eğitim talepleri anlamlı değişmekte midir?

1.4.Araştırmanın Amacı

Araştırmanın genel amacı Ankara ilinde bulunan HEM' lere devam eden yetişkinlerin eğitim taleplerini ve bu talepler üzerinde belirleyici olan değişkenleri ortaya koymaktadır.

1.5.Araştırmanın Önemi

Alanyazına bakıldığında yetişkin eğitimini konu alan çeşitli araştırmalar bulunmaktadır. Bu araştırmalarda ele alınan konular arasında HEM ve halk eğitimcileri (Tekin, 1982; Yıldırım, 2009), okur yazarlık (Yıldız, 2006; Duman, 2004), toplum kalkınması (Tan, 1994; Miser, 1999; Ecevit, 2003; Hablemitoğlu, 2005; Ural, 2007; Vatandaş, 2007), katılım (Tuğrul, 1982; Tekin, 1988; Ayhan, 1990; Ural, 1995; Karabacak, 2011), yetişkin öğrenmesi (Oğuzkan ve Okçabol, 1993; Sayılan, 2005; Uysal, 2005) yer almaktadır. Belirtilen araştırmalara bir bütün olarak bakıldığında yetişkin eğitim programlarına katılanların HEM'lerdeki davranışlarını değişkenler bağlamında eğitim talebi ile ilişkilendiren bir araştırmaya rastlanılmamıştır.

Eğitimin amaçları arasında toplumsal gelişme ile ihtiyaç duyulan insan tipini yetiştirmek bulunmaktadır. Yetiştirilen bireylerin toplumsal cinsiyet rolleri ve kalıplarından eğitim talebi de etkilenmektedir (Ünal, 1996). Bu sebeple yapılacak eğitim talebi çalışması, yetişkinlerin durumlarının eğitim aracılığıyla iyileştirmesi yönünden önemli olduğu düşünülmektedir. Toplumsal cinsiyet rollerinin kadın eğitimi üzerindeki etkisi, bunun eğitim talebine etkisi, eğitim talebini etkileyen değişkenler, toplumsal cinsiyet ayrımının eğitim yönünde elde edilen bulguların kadınların durumlarını iyileştirilebileceği düşünülmektedir (Özaydınlık, 2014). Araştırma sonunda ulaşılan çıkarımlar, yetişkin eğitim programların içeriğinin toplumsal cinsiyeti yeniden üretici yöntemlerden uzaklaştırıcı ve eğitim taleplerini bilimsel ve eşit olarak karşılanması noktasında katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

Araştırmadan elde edilen sonuçların yetişkin eğitimi ve buna bağlı politikalar oluşturulması, geliştirilmesi sürecinde etkili olabilecektir. İstenilenlerin yapılabilmesi için öncelikle yetişkin eğitim programlarına devam etmekte olan katılımcı konumunda olan bireylerin deneyimlerine ulaşmak çok önemlidir. Bu nedenle araştırmada

programlara devam eden bireylerle görüşülerek, yetişkin eğitimi programlarının eğitim talebi öğrenilmeye çalışılacaktır. Yapılacak araştırmanın kadınların toplumsal cinsiyet bağlamında ayrışmasına ve dezavantajlı olmasına neden olan sorunların belirlenmesi, bunların ortadan kaldırılması ve getireceği çözüm önerileri ile de yapılacak çalışmalara katkısı olacağı düşünülmektedir.

1.6.Sınırlılıklar

Araştırmanın sınırlılıkları şunlardır:

1- Araştırma HEM'e devam eden 18 yaş ve üzeri yetişkinlerle sınırlıdır.
2- Araştırma Ankara ilindeki Keçiören, Altındağ, Mamak, Çankaya, Yenimahalle'deki HEM'lere devam eden katılımcılarla sınırlıdır.

2.KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde, araştırma ile ilgili alanyazın ele alınmıştır. İlk olarak yetişkin eğitimi kavramı incelenmiştir. Bunun ardından, eğitim talebi ile ilgili alanyazına yer verilmiştir. Daha sonra ise yetişkin eğitimi ile eğitim talebi arasındaki ilişki ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

2.1. Eğitim

Eğitim; bilgi, davranış ve yeteneklerin gelişmesini sağlamak ve kazandırmak için uygulanan sürekli etkinliklerdir (Erkal, 1997). Eğitim, TDK (2017) sözlüğünde "belli bir bilim dalı veya sanat kolunda yetiştirme, geliştirme ve eğitme işi", ikinci anlamında ise "çocukların ve gençlerin toplum yaşayışında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine, okul içi ve dışında doğrudan veya dolaylı yardım etme, terbiye" olarak geçmektedir. Eğitimin sürekli olmasının nedeni ihtiyaçların sürekli değişmesidir. Kişiler hayatları boyunca öğrenmek isterler. Bu öğrenme ihtiyaçlarının ve isteklerinin bir sonu yoktur. Bireyler eğitim yolu ile bilgilerini artırmaktadır (Yılmaz, 2009).

Günümüzde eğitimin ülkelerin gelişmişlik düzeylerini etkileyen bir etmendir. Eğitim, işgücünün verimliliğini arttırır. Bununla beraber gelir dağılımının dengeli olmasına katkı sağlar, sağlıklı beslenmeyi etkiler, toplumsal gelişmeye katkı sağlar (Yılmaz, 2009). Eğitim, bireylerin gelecekteki verimini artıran bir yatırımdır. Ayrıca, elde edilmek istenen bir tüketim malı olarak da değerlendirilebilir (Tansel, 2001).

Eğitim, toplumsal hayat içinde gerçekleşen sosyal bir olgudur. Toplum, insan özelliklerini kazandırmanın yanında insanı sosyalleştirir. Bu görevlerini de eğitim aracılığıyla gerçekleştirir (Duman, 2000). Toplum, kişileri eğitim yoluyla sosyalleştirir ve böylece onları toplumsal hayata hazırlar. Bu görevin başarılı bir şekilde yerine getirilebilmesi için, toplumun hem kendi ihtiyaç özelliklerine hem de içinde yaşadığı çağın koşullarına uygun bir eğitim sistemine sahip olması gerekmektedir (Öztürk, 1993).

Tanımlara bakıldığında eğitim; kişilerin toplumsal hayatta yer alabilmek için gereken bilgi, yetenek ve anlayışlara ulaşmalarına yardım etme işidir. Kişileri sosyal hayata hazırladığı için sosyal yönü de bulunmaktadır. Bu çalışmalar da zamanın gereklerine göre şekillendirilmelidir.

2.2.Yetişkin Eğitimi

2.2.1. Yetişkin

Farklı ülke ve kültürlerde değişmekle beraber resmi kaynaklar "18 yaş üzerindekileri" yetişkin olarak tanımlamaktadır (Türk Medeni Kanunu, 2001). Bülbül'e (1991) göre; zorunlu eğitim dönemini bitiren kişiler yetişkin olarak kabul edilmektedir. UNESCO (1985) yetişkini, beden yapısı ve düşünce olarak olgun kişi olarak tanımlanmaktadır. Celep (2004) ise yetişkini, ekonomik bağımsızlığı olan, toplumsal sorumluluklara sahip, zihinsel ve bedensel gelişimini tamamlamış kişi olarak adlandırmaktadır.

Erinlik dönemi, genellikle yetişkinliğe giriş olarak kabul edilmektedir (Ültanır ve Ültanır, 2005) Erinlik yaşı; kalıtımsal özelliklere, sağlık durumuna, bulunulan coğrafyaya ve sosyoekonomik faktörlere göre değişmektedir (Karadeniz ve Selçuk, 2006).

Psikolojik açıdan yetişkini tanımlamak gerekirse; kendi hayatına yön verme sorumluluğunu üstlenmiş ve bağımsız karar vermeye hazır olan kişidir (Uysal, 2005). Ültanır ve Ültanır (2006) tarafından yetişkinlik psikolojik olarak yedi evrede ele alınmaktadır. Dönemler ve dönemlere ilişkin psikolojik ödevler: yuvayı terk etmek (18-22 yaş arası), yetişkinler dünyasına giriş (23-28 yaş arası), kararlılık arayışı (29-34 yaş arası), kendini gerçekleştirme (35-42 yaş arası), yerleşmek, kendini yönetmek (43-55 yaş arası), ağırlaşma (56-64 yaş arası) ve üretimsel aktivitelerden el çekiş (65 yaş ve üstü) olarak sıralanmıştır.

Toplumsal açıdan bakıldığında ise yetişkin; meslek sahibi, çalışan, anne, baba gibi aile içi roller alabilecek durumdaki kişidir (Uysal, 2005). Yetişkinler, sosyal özelliklerini içinde bulundukları gruplar aracılığıyla kazanırlar. Bu özellikler eğitim faaliyetlerine katılıma tesir etmektedir. Cinsiyet, meslek, gelir seviyesi, öğrenim düzeyi, medeni

durumu, coğrafya, dini inançlar da yetişkinlerin eğitime katılımını etkilemektedir (Geray, 2002). Toplum içindeki gelişmişlik düzeyi aynı zamanda yetişkinlerin eğitime bakış açısını da düzenler. Geri kalmış toplumlar geleneksel özellikler sergilediğinden içinde bulundukları geleneksel değerleri koruma eğiliminde olurlar ve eğitime ihtiyaç duymazlar. Gelişmiş toplumlarda ise uzmanlaşmanın ağırlık kazanması nedeniyle eğitim yetişkinler için de bir zorunluluk halini almıştır. Yetişkinlerin uzmanlaşabilmek için de yeni bilgi ve becerileri edinmeleri gerekmektedir (Celep, 2003).

Yapılan tanımlara bakıldığında yetişkin; zorunlu eğitimini tamamlamış, toplumda sorumluluk almış, meslek sahibi, kendi kararlarını kendisi verebilecek kişi olarak tanımlanabilmektedir. Kişiler 18 yaşını doldurduklarında çocukluktan çıkmakta ve yetişkinliğe adım atmaktadırlar. Bununla birlikte 18 yaşının altında yer alan bireyler evlilik yoluyla yetişkin rollerini oynamaya başlamaktadır.

2.2.2. Yetişkin Eğitimi

Türkiye'de yetişkin eğitimi, örgün eğitim sistemi içinde bulunan, ayrılmış veya bitirmiş olan kişilerin hayat boyu öğrenme kapsamında bilgi ve yeteneklerini geliştirmek amacıyla katıldıkları öğrenme etkinliklerini içine almaktadır (MEB, 2018). Yetişkin eğitimi, yetişkinlerin özelliğine, sürece, eğitimin amaç ve işlevlerine, içeriğine, kullanılan öğretme yöntemlerine göre tanımlanmaktadır (Bülbül, 1991).

Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana pek çok alanda farklı yetişkin eğitimi uygulamaları gerçekleştirmiştir. Yetişkinlere yönelik bu eğitimler ilk yıllarda "Halk Eğitimi", sonra "Yaygın Eğitim" ve yakın dönemde "Yetişkin Eğitimi" veya "Yaşamboyu Eğitim" olarak adlandırılmaktadır. Eğitimlerin asıl amacı okula gitmek olmayan yani örgün eğitimin dışına çıkmış bireylerin, hayatlarının herhangi bir döneminde öğrenme ihtiyaçlarını veya isteklerini karşılamak için düzenlenen faaliyet ve programları kapsamaktadır (Tekin, 1982). Yaşam boyu devam eden öğrenme gereksiniminin giderilmesi için toplumun her kesimine ulaşılmaya çalışılmakta ve halka bilgiyi aktarmanın yolları bulunmaya çalışılmaktadır. Bilgi aktarma yönünden yetişkin eğitimi, geçmişi derinlerde olan bir olgudur (Okçabol, 2006). Bireyler çevre ile ilgili bilgi edinmek, tecrübelerini aktarmak, öğrenmek ve öğretmek süreçleriyle

ilgilenmiştir. Bu süreçler kişilerden ayrılarak zamanla toplumun geneline yayılmıştır (Geray, 2002).

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü'nün [(OECD), 2010] tanımında yetişkin eğitimi; zorunlu eğitimini tamamlamış veya ayrılmış olan kişilerin hayatlarının herhangi bir zamanındaki öğrenme ihtiyacını karşılamak için yapılan faaliyetlerdir. Ada (2002)yetişkin eğitimini; belli bir plan ve program dahilinde gerçekleştirilen, örgün eğitimin dışındaki bir çeşit eğitim olarak tanımlamıştır. Duman (2000) ise yetişkinler için gerçekleştirilen mesleki olmanın dışındaki etkinlikler olarak tarif etmiştir. UNESCO (1985) Yetişkin Eğitimi Terimleri Sözlüğü'nde:

> Yetişkin eğitimi; düzeyi ve yöntemi ne olursa olsun, ister okullarda, üniversitelerde veya çıraklıkta uygulanan ilköğretimin uzantısı bir eğitim olarak düşünülsün veya o eğitimin yerini tuttuğu varsayılsın, yetişkin olarak düşünülen kişilerin yeteneklerini geliştirmelerine, bilgilerini artırmalarına, teknik veya mesleki yeterliklerini iyileştirmelerine veya bu yetenek, bilgi ve yeterliklerine yeni bir yön vermelerine, tutum ve davranışlarını hem kişisel gelişme bakımından, hem de dengeli ve bağımsız bir toplumsal, ekonomik ve kültürel gelişmeye katılma bakımından değiştirmelerine olanak sağlayan düzenli eğitim süreçlerinin tümünü ifade eder olarak tanımlamıştır.

Yetişkin eğitimi, yetişkinlerin eğitimi için gerekli programların, araç-gereçlerin, yöntemlerin ve tekniklerin geliştirildiği bir eğitim alanıdır (Başaran, 1996). Başka bir ifade ile yetişkin eğitimi; belirli amaçları gerçekleştirmek için yetişkin ve eğiticinin belli bir plan dahilinde yapılan eğitim faaliyetleridir (Uysal, 2004). Yetişkin eğitimi, zorunlu eğitimde tamamlanmamış olan yanların ya da yetersizliklerin yetişkin tarafından daha sonra istekli olarak elde edilmeye çalışılması olarak ifade edilebilir (Oktay, 2001). Yapılan tanımlar ışığında yetişkin eğitimi; yetişkin bireyin örgün eğitim dışında becerilerini artırmak, kendini geliştirmesine olanak sağlamak, meslek sahibi yapmak ve bu faydaların yanında kişinin ruhsal gelişimine, ihtiyaçlarına cevap vermek için yapılan faaliyetlerin tümü olarak tanımlanabilmektedir.

Bilgi birikiminin her yedi yılda iki katına çıkmakta olduğu göz önünde bulundurulduğunda, yeteneklerin hızlıca güncelliğini yitirdiği ve eksik kaldığı dünyada düzeyi fark etmeksizin her birey yetişkin eğitimi için yapılan faaliyetlerden sürekli olarak faydalanmaya ve kendini geliştirmeye ihtiyaç duymaktadır. Bu nedenle

kişilerin ve toplumların gelecekleri için yetişkin eğitiminin önemi yadsınamaz (Miser, 2002). Yetişkinler için gerçekleştirilen eğitimlerin asıl amacı, toplumsal problemleri çözecek yetişkinler yetiştirmektir (Park, 2002).

2.2.3.Türkiye'de Yetişkin Eğitiminin Tarihçesi

Türkiye'de yetişkin eğitiminin ilerleyişi tarihi gelişim sürecindeki değişkenlerle, toplumsal, ekonomik, kültürel ve siyasi yapıyla paralellik göstermektedir. Türkiye' deki yetişkin eğitiminin tarihi Cumhuriyet öncesi ve Cumhuriyet dönemi olarak iki başlık üzerinde incelenebilir.

2.2.3.1.Cumhuriyet öncesinde yetişkin eğitimi

İslamiyet öncesinde Hun, Köktürk ve Uygur devletleri döneminde halkın ve Türk beylerinin düzenledikleri törenler temel olarak halkın eğitimine katkıda bulanan etkinliklerdir. Orhun Yazıtları ve Dede Korkut Masalları bu eğitimin sözlü ve yazılı olan kaynakları arasında sayılabilmektedir (Yıldırım, 2009). Selçuklu ve Osmanlı medreseleri, Enderun Okulları örgün eğitim vermek dışında halkı da eğitmişlerdir. Ayrıca esnaf kuruluşları, ordu ve gönüllü kuruluşlar tarafından da yetişkinlere yönelik eğitim verilmiştir (Celep, 2006). Medreseler, eğitim işleviyle beraber kendilerine bağlı olan kitaplıklar, bakım evleri, hastaneler, imarethaneler kanalıyla halka hizmet vermişlerdir (Özcan, 2000).

Ahi teşkilatları yoksul ve kimsesizlere yardım, zulüm görenleri koruma gibi hizmetler yapmışlardır. İstanbul'un fethinden sonra ise Anadolu ve Rumeli'den buraya gelen ve iş bulmak isteyenleri eğitmek, işe hazırlamak amacıyla Terbiye Ocakları'nın açıldığı görülmektedir. Selçuklu ve Osmanlılarda ise ordu büyük bir yaygın eğitim hizmeti yürütmüştür. Devşirme Ocakları vasıtasıyla Gayri Müslim çocuklar toplanarak Türk-İslam geleneklerine göre yetiştirilmiş ve hizmete hazır hale getirilmiştir (Aytaş, 1991). Türkiye'de bugünkü anlamıyla halk eğitimi çalışmalarının başlangıcı olarak 1865 yılında halk eğitimi için bir yönetmelik hazırlanması ve Çıraklık Mektebi adında eğitim faaliyetlerinin yürütülmesi alınmaktadır. 1913 yılında yayınlana yasa ile de yetişkin eğitimi düzenlenmiştir (Çeçen, 1977).

Yönetim kadrosundaki kişileri yetiştirmek amacıyla 1455 yılında Fatih Sultan Mehmet'in fermanıyla kurulan Enderun okulları Türk- Osmanlı toplumunda son derece önemli yaygın eğitim fonksiyonlarında bulunmuştur (Özcan, 2000). Tanzimat Fermanının ilanından sonra, 1861'de çıkarılan Cemiyet-i İlmiye–i Osmaniye Nizamnamesi halk eğitimini resmi hale getirmiştir. Bu nizamnameyi 1865 yılında İstanbul' da "Çırak Okulu"nun açılması hareketi genç kızların ve kadınların yetiştirilmesi, halkın eğitilmesi fikirlerinin savunulması izlemiştir. II.Meşrutiyet 'in ilanından sonra ise, Türk Ocakları halk eğitimi çalışmaları yapmıştır. Ayrıca 1913 tarihli "Geçici İlköğretim Kanunu"nda da halk eğitimine yer verilmiştir. Kılıç, Tanzimat ve Meşrutiyet devirlerine yapılan halk eğitimi çalışmalarının İstanbul sınırları dışına taşınamadığını söylemektedir. Bu çalışmalarla birlikte Osmanlı Bilim Derneği (1860), Beşiktaş Bilim Derneği (1869), İttihat ve Terakki Fırkası'nın (1910) da gece kursları ve konferanslarla halkın eğitimin de görev aldığını belirtilmiştir (Turgut, 1998).

2.2.3.2.Cumhuriyet döneminde yetişkin eğitimi

Cumhuriyetin kurulmasından hemen sonra Milli Eğitim Bakanı İsmail Safa, 7971/3655 sayılı 25.11.1923 günü genelgesi ile valilerden halk eğitimi için çalışmalarda ulunmasını istemiştir. Genelgede, Türkiye'nin her köşesinde eğitim eksikliği nedeniyle sıkıntılar olduğu belirtilmektedir. Bu doğrultuda okulların halk ile iç içe çalışması ve toplumun tüm kesimlerine hitap edecek bir hale getirilmesi belirtilmiştir. Bunun için öğretmenlerden ve halktan oluşan bir kurul oluşturulması, bu kurulun denetlenmesi ve duyurulması istenmiştir. Elde edilen sonucun da bakanlığa on gün içinde bildirilmesi istenmiştir (Geray, 2002). Yeni alfabenin kabul edilmeden önce 1922 yılında, Halk Mektepleri ile Halk Dershaneleri açılmış ve yaklaşık 7-8 bin kişiye okuma-yazma öğretilmiştir (Duman, 2000). Atatürk, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde 1922 yılının mart ayında verdiği bir söylevde eğitimin amacının köylülere okuma-yazma öğretmek, temel coğrafya, tarih ve din bilgisini vermek olduğunu belirtmiştir. 1924 yılında kabul edilen Tevhidi Tedrisat Kanunu ile vakıf kitaplıkları bugün hala kullanılan halk kitaplıklarının temelini oluşturmuştur (Okçabol, 2006).

Cumhuriyet'in kurulması ve 1928 Harf Devrimi'nin hemen ardından Atatürk'ün liderliğinde başlatılan en önemli yetişkin eğitimi çalışması Millet Mektepleri'nin açılmasıdır (Güneş, 1996). Cumhuriyet devrimlerini korumak ve daha iyi bir şekilde halka anlatabilmek 1930'lu yılların ardından bir ihtiyaç halini almıştır. Bu nedenle 1932 yılı şubat ayında Halk Evleri kurulmuştur (Akyüz, 1994).

Köylerdeki eğitmen ve öğretmenlerin halkı eğitmesi ve yetiştirmesi için 1936 yılında Köy Eğitmen Kursları, 1942 yılında da Köy Enstitüleri kurulmuştur. Köylerin beraberlik içinde makineleşmeleri ve kooperatifleşmelerine liderlik etmesi planlanmıştır. Öğretmenler de bu idealler çerçevesinde yetiştirilmiştir (Celep, 2006). Türkiye'de 1950 yılında Demokrat Parti iktidara gelmiştir. Bu partinin ilk icraatları arasında Halkevleri'ni ve Köy Enstitülerini kapatmak olmuştur. Bu arada MEB bünyesinde Halk Eğitimi Bürosu (1952) kurulmuştur. Bunlara ek olarak 1953 yılında Halk Eğitimi Odaları açılmıştır (Kurt, 2000; Kılıç, 1981).

Türkiye'de 1956 yılında, MEB bünyesinde halk eğitim merkezleri kurulması ve yetişkin eğitiminin bu kurumlar üzerinden gerçekleştirilmesine yoğunlaşılmıştır. Bu çalışmanın sonucunda da Halk Eğitimi Merkezleri kurulmuştur (Okçabol, 1996). Bu çalışmaları planlı, programlı ve sistemli bir hale getirmek için de 1960 yılında "Halk Eğitimi Genel Müdürlüğü" kurulmuştur (Lokmanoğlu ve Gener, 1999). MEB'in 1977 yılında "Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü" şeklinde düzenlediği "Halk Eğitimi Genel Müdürlüğü", 1983 yılında "Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü" adı ile faaliyetlerine devam etmiştir. Halk eğitim faaliyetleri bu müdürlük üzerinden il ve ilçelerde çalışmalarına devam ederken ,2011 yılından sonra "Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü" kapsamına alınmıştır (Kaya, 2015).

2.2.4.Halk Eğitim Merkezleri (HEM)'nin Görevleri

HEM, illerin merkez ve diğer ilçe merkezlerinde bakanlıkça açılan yaygın eğitim kurumlarıdır. Yaygın eğitim hayat boyu öğrenmeden ayrı düşünülemeyecek bir eğitim olmakla birlikte bir alt sistemidir. Türkiye'deki yetişkin eğitimini gerçekleştiren en yaygın örgüt HEM'lerdir (Yıldırım, 2009). TÜİK (2017) verilerine göre Türkiye genelinde 969 HEM bulunmaktadır.

HEM'ler yetişkin eğitiminin amaçlarını gerçekleştirmek adına çeşitli görevleri yerine getirmektedir. Bunlar (MEB, 2016);

1) Sporu, sosyal ve kültürel faaliyetleri, sanatı içine alan çalışmalar gerçekleştirmek

2) Okuma-yazma konusunda eğitim vermek

3) Mesleki kurs etkinlikleri planlamak

4) Eğitim ihtiyacı olan alanlarda yöresel, ulusal ve uluslararası düzeyde etkinlikler gerçekleştirmek.

5)Süreli yayınlar ile çevre hakkında bilgilendirmek, tanıtmak ve kitaplık oluşturmak

6)Milli kültür değerlerinin tanıtılması, korunması yönünde çalışmalar yapmak.

7)Kursiyerlerin yararlanabileceği yazılı, görsel ve işitsel materyal hazırlamak

8) Hayat boyu öğrenmeyi destekleyici ulusal ve uluslararası bilgi ağı oluşturmak

9) Özel eğitime gereksinim duyan bireylere hitap eden kurs ve etkinlikler düzenlemek.

10)Yaşlı bireyler için faaliyetler düzenlemek.

11)Aile gelişimini destekleyici etkinlikler gerçekleştirmek

12) Uzatan eğitime yönelik gelişmeleri takip ederek, bu tür gelişmelerden yaralanmak

Kurum/kuruluşlar tarafından 2017 yılında yetişkinlere yönelik verilen yaygın eğitim faaliyetlerine Tablo 1'de yer verilmiştir.

Tablo 1'de görüldüğü üzere, 2017 yılında 89 062 kurs düzenlendiği görülmektedir. Kurslara katılan kişi sayısı 5 362 403 kişi iken kursları bitirenlerin sayısı ise 5 236 438 kişidir. Kurum ve kuruluşlara göre kurs bitiren kişiler incelendiğinde ise bakanlık ve bağlı kuruluşlarda 2 176 270 kişi, üniversitelerde 353 330 kişi, belediyelerde 1 823 646 kişi, konfederasyon ve

sendikaların açtığı kurslarda 91 688 kişi, vakıf ve derneklerin açtığı kurslarda da 791 504 kişi kursları bitirmiştir (TÜİK, 2017).

Tablo 1 2017 yılı kurum/kuruluşlar tarafından verilen yaygın eğitim faaliyetleri

Kurum/Kuruluş	**Kurs Sayısı**	**Katılan**	**Bitiren**
Bakanlık ve bağlı kuruluşlar	42 864	2 187 148	2 176 270
Üniversite	4806	364 646	353 330
Belediye	24 822	1 920 273	1 823 646
Konfederasyon ve Sendika	690	91 859	91 688
Vakıf ve dernek	15 880	798 477	791 504
Toplam	89 062	5 362 403	5 236 438

2.3.Eğitim Talebi

Bu başlık altında genel ekonomi kapsamında talep kavramına, eğitim talebi, eğitim talebinin özellikleri ve belirleyici değişkenleri kavramlarına açıklık getirilmiştir.

2.3.1.Talep

Ekonomi, kişilerin ve toplumun insan ihtiyacı merkezinde kıt kaynaklarla, kıt mal ve hizmetleri üretmek ve tüketmek için bölüşüm mekanizmaları hakkındaki tercihlerini incelemektir (Ertürk, 2006). Talep; belirli bir dönem içinde, malı satın alabilme gücü ile isteğinin birleşmesidir. Fiyat ve talep edilen miktar arasındaki ilişkiye talep denir. Daha açık bir ifadeyle talep, insanların belli dönemlerde belli fiyatlarda satın alabileceği mal miktarıdır (Parasız, 2010). Herhangi bir malın belirli olmayan bir zamanda herhangi bir fiyatta alıcılar tarafından satın alma isteği olarak da tanımlanmaktadır (Serin, 1979). Ayrıca satın alma gücü ile desteklenen satın alma isteği olarak da tanımlanabilir (Sönmez, 2007).

Bireysel talep ise belirli mala yönelik tek bir bireyin talebidir. Bütün tüketicilerin belli bir zamanda herhangi bir fiyattan satın alacağı mal miktarı ise piyasa talebidir

(Mumcu, 1988). Ekonomik hayat içerisinde ister temel bir ihtiyacı karşılamak için olsun, ister gelecekteki yaşam boyu kazançlarım artırma isteğiyle yatırım yapmak amacıyla olsun, isterse gelişme ve özgürleşme isteğiyle olsun, insanlar eğitim hizmeti talep eder (Hesapçıoğlu, 1984; Tural, 1984). Toplumun ve siyasal sistemin ihtiyaç duyduğu insan gücü ve bireylerin eğitim gereksinimlerinin planlanması eğitim talebinin tahmin edilebilmesine bağlıdır (Sönmez, 2007).

2.3.2.Eğitim Talebi

Eğitim talebi, bireylerin istek duydukları konulara herhangi bir yaşta örgün veya yaygın eğitim kurumlarından yararlanarak devam edebilme imkânı olarak tanımlanabilmektedir (Serin, 1979). Sönmez (2007), eğitim talebini bireylerin belli konularda belli zamanlarda belli bir eğitim kurumda devam edebilme olanağı şeklinde tanımlamıştır. Kişileri eğitimi, bireyler tarafından maddi veya manevi getirisi olması nedeniyle istenmektedir. Bu olumlu değerlendirme de kendisini eğitim talebi olarak gösterir. (Tural, 1994).

Kişilerin ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik olarak belli zaman ve konularda herhangi bir kuruma devam etme imkânı eğitim talebi olarak tanımlanabilir. Bu talebi belirli amaçlar doğrultusunda şekillenmektedir. Birey talep ettiği eğitimin sonucunda gereksinimlerine ulaşabilmektedir. Bu durumda eğitim talebini yönlendirmekte ve kuvvetlendirmektedir.

2.3.3.Eğitim Talebinin Özellikleri ve Belirleyici Değişkenleri

Eğitim talebinin özelliklerinden biri, eğitimin hem bir üretim hem de bir tüketim olmasıdır. Hizmet sektörü olması ve süreklilik arz etmesi nedeniyle bu hizmet devamlılık gerektirmektedir. Bu hizmetin bir maliyeti ve sonrasında elde edilmesi beklenen bir kazanç bulunmaktadır. Eğitim bu ekonomik özelliklerinden dolayı bir sektör haline gelmiştir. Eğitim, insanların niteliklerini artırarak daha verimli bir üretim gerçekleşmesini sağlamaktadır. Bu nedenle üretimin girdileri arasında eğitim de yer almaktadır (Ünal, 1996). Beşerî veya fiziki bir üretimin yanı sıra ikisinin de beraber gerçekleştiği bir üretim de olabilmektedir. Bu sebeple eğitim, hizmet özelliği bulunan

ekonomik değeri olan bir maldır. Her malda olduğu gibi eğitimde de arz ve talep, piyasa koşullarındakine benzer olarak işlemektedir (Yılmaz, 2009).

Bilgi toplumunda eğitim talebi; belirli kurumlarla sınırlanmamış, sonu olmayan, yüksek öğretim görmüş bireylerin dahi eğitimlerini sürdürdüğü bir eğitim sistemidir (Drucker, 1996). Dünyada, bir yandan eğitim ve yetiştirme yatırımları gittikçe artarken, eğitim ve yetiştirmeye yönelik bireysel ve toplumsal talep artmaktadır. Örgün eğitime yönelik toplumsal talep, planlama çalışmaları açısından önemli olmakta ve daha çok da bu nedenle tahmin edilmeye yönelik çalışılmalar yapılmaktadır (Serin, 1979). Örgün eğitimin de bir parçasını oluşturan yetiştirme, daha çok, bireylerin işte iken faydalandıkları bir olanaktır. Yetiştirme olanağının sunulması, işverenin kararına bağlıdır. Bu nedenle, yetiştirme olanaklarına yönelik bireysel ve toplumsal talebi tahmin edebilmek çok güçtür. (Ünal, 1996). Ancak bir mal veya hizmete olan talep miktarını belirleyen tek etken malın veya hizmetin fiyatı değildir. Gelir düzeyi, tercihler, başka malların fiyatları gibi başka faktörler de söz konusudur. Eğitim hizmetinden bahsedildiğinde ise belirli bir piyasa fiyatından söz etmek güçtür. Özellikle kamu okullarında eğitim hizmetinin fiyatını belirleyebilmek mümkün değildir. Çünkü kamuda verilen eğitim hizmeti piyasada alınıp satılan bir mal olmaktan çok kamusal bir hizmettir. Kamusal mal ve hizmetlerin fiyatı yerine maliyetinden bahsedilebilir. Eğitim hizmetinin maliyetine ise kısmen o hizmetten yararlanan da katıldığı için çoğu kez eğitim yarı kamusal bir hizmet olarak görülür (Yılmaz, 2009).

Eğitim talebini belirleyen değişkenler; eğitimin fiyatı, bireyin veya ailesinin gelir seviyesi, diğer malların fiyatları, eğitim süresince vazgeçilen kazançların düzeyi ve ailenin sosyo-ekonomik durumu ve tercihleri olarak sıralanabilir (Ünal, 1996). Bir malın fiyatındaki değişiklikler karşısında değişiklikte çok oluyorsa o mala gösterilen talebin esnek olduğu ifade edilir. Eğitim talebi bireylere göre maliyetteki artış veya azalışa göre değişiyorsa eğitim talebi esnektir. Eğitim talebinin esnek olması; eğitim almak yerine başka yolların bulunması, bireyin risk alamaması, gelir dağılımının bozuk olması veya eğitimin kalitesine yönelik kaygıların yüksek olması anlamına gelebilir. Ancak insanlar az ya da çok eğitim talebinde bulunurlar. Eğitim talebinin bir nedeni tüketim amaçlı olmasıdır. İnsanlar ilgi duydukları veya keyif aldıkları için

eğitim talep edebilirler. Eğitim talebinin bir diğer nedeni ise, insanların aldıkları eğitimi başka bir amaçla kullanabilecek olmalarıdır. İnsanlar gelecekteki kazanç düzeylerini artırmak için de eğitim talep ederler (Kıroğlu ve Elma, 2009).

Eğitim talebi, eğitim fiyatının kişinin ödediği para miktarı ile ters vazgeçilen kazançla doğru orantılıdır. Kamunun, maddi yardımda bulunarak veya burs vererek eğitimin fiyatını düşürmesi bu sayede de eğitim talebini arttırması bu duruma örnek olarak gösterilebilir. Kişilerde zorunlu eğitim sonrası süreçte zaman ve diğer maliyetleri hesaplayarak çalışma hayatına atılırlar veya gelecekteki gelirlerini arttırmak için eğitime yönelirler (Yılmaz, 2009). Bu durumla bağlantılı olarak da kişilerin geliri yükseldikçe eğitime olan talebi de artar. Birey, gelecekte kendisine getirisi olacak bir eğitime yönelmekte ve artan gelirini bu yönde kullanmaktadır (Serin, 1979).

Eğitim seviyesi değişen kişilerin doğru orantılı olarak geliri de değişmektedir. Eğitim talebi de bu durumdan etkilenmektedir. Bireyler gelecekte elde edecekleri geliri göz önüne alarak eğitim talebinde bulunmaktadırlar (Sönmez, 2007). İçinde bululan topluluğun veya kişinin tercihleri de eğitim talebine etki etmektedir. Coğrafi olarak farklı yerlerde bulunan kişilerin talebi aynı değildir. Şehirde yaşayan kişiler şehir yaşamına uygun eğitimleri tercih ederken kırsal kesimde yaşayan kişiler kendilerine uygun eğitimleri tercih etmektedir (Tezcan, 1996). Ailenin yapısal durumu, ailedeki bireylerin eğitim seviyesi, ait oldukları meslek grubu, sosyal çevre, ailedeki kişi sayısı da eğitim talebini etkilemektedir. Bu değişkenlerin yanında bireysel yetenekler, gelenekler ve aldıkları dini eğitim de talep üzerinde değişiklik yaratabilmektedir. Eğitim kurumlarının ve hizmetlerinin yaygınlaşması, eğitim harcamalarının yükselmesi ve teknolojide yaşanan gelişme de eğitim talebini artırmaktadır (Yılmaz, 2009).

Bireysel eğitim taleplerinin tümünü topladığımızda, toplumsal eğitim talebi ortaya çıkmaktadır. Toplumsal talebi tespit edebilmek için de toplumsal talebi etkileyen değişkenlere bakılması gerekmektedir (Serin, 1979). Bir ülkedeki öğrenim çağına gelmiş kişilerin tümü zorunlu eğitime yönelik toplumsal talebi oluşturmaktadır. Bireylerin zorunlu eğitime devam etmemesi gibi bir durumun olmaması bu sonucu

doğurmuştur. Diğer öğretim düzeylerinde ise bunu belirleyebilmenin kolay bir yolu yoktur (Tural, 1994).

Üretim sektöründe amaçlara ulaşmak, bilgisi ve becerisi yüksek nitelikli insan gücü oluşturmaya bağlıdır (Tural, 1994). Bu durumda, nitelikli iş gücü arzını okullar ve iş gücü piyasası gerçekleştirmektedir. Bireyin seçimini yaparken okul seçimi yapması durumunda, gelecekte iş hayatına katılma isteği olduğu açıktır. Eğitim bitiminden sonra ekonomik hayata dahil olacak bireylerde okullarda piyasanın istediği nitelikleri kazanmaya çalışmaktadırlar. Bireyin diğer seçiminde ise piyasa içinde bu nitelikleri kazanmaktır. Bireyin okul ve piyasa arasında bir seçim yapması gerekmektedir. (Ünal, 1996).

Yetiştirme hizmetlerine ilişkin yapılan bireysel seçimlere bakıldığında eğitim talebi de ortaya çıkacaktır (Ünal, 1996). Bireylerin eğitim taleplerinin sadece ekonomik nedenlerle açıklanması doğru değildir. Piyasa, bireylerin eğitim talebini etkiler. Fakat piyasadaki eğitim talebi ile bireysel eğitim talebi birbirlerinden kesin bir şekilde ayrılamamaktadır. Bu nedenle eğitim talebinin belirleyen çeşitli değişkenlerden söz edilebilmektedir (Tural, 1994).

2.3.3.1.Eğitim talebinin belirleyici değişkenleri

Eğitime yönelik talebinin belirleyici değişkenleri farklı olarak sınıflandırılmıştır. Serin (1979), eğitim talebinin belirleyicilerini makro ekonomik değişkenler ve mikro ekonomik değişkenler olmak üzere iki temel gruba ayırmıştır. Sönmez (2007) eğitim talebinin birey ve toplumdan kaynaklandığını belirtmiştir. Ayrıca bireysel eğitim talebini yaş, cinsiyet, kalıtsal özellikler, eğitsel başarı, yetenek ve kapasitesi, meslek durumu, bireyin ailesinin sosyo-ekonomik düzeyi, bireyin arkadaş çevresi ve çevresinin eğitim düzeyi gibi değişkenlerin belirlediğine değinmiştir. Bergman'a (1996) göre eğitim talebini etkileyen dışsal verim ve kalitedir. Dışsal verim, eğitim sonunda kişinin elde edeceği faydadır. Jimenez ve Velasco (2000) ise bu nedenleri akademik beceri, sosyal çevre, eğitim için yapılan harcama, kişisel beğeni ve tercihler, iş bulma ihtimali ve gelecekte beklenene gelir olarak sınıflamaktadır.

2.3.3.1.1. Kişisel belirleyiciler

Eğitim alan bireyin özellikleri, eğitime yönelik talebi belirleyen unsurlardan ilkidir (Tural, 1994). Serin'e (1979) göre bireyin kültür seviyesi eğitim talebini doğrudan etkilemektedir. Entelektüel birikim yüksek ve becerikli kişilerin eğitim talebi diğerlerine göre daha fazladır. Bunun beraberinde cinsiyet, eğitim talebinin belirleyicileri arasındadır. Eğitim talebi ile toplumsal cinsiyet arasında bu yönde bir ilişki bulunduğundan cinsiyet önemli bir konudur.

Eğitim talebi belirleyicilerinin birincisi olarak sayılan kişisel belirleyicilerden önemli olanlardan biri cinsiyettir. Ünal (1996), kişilerin toplumun kendilerine öğrettikleri ve dayattıkları cinsiyet rollerine göre seçim yaptıklarını belirtmiştir. Toplumsal cinsiyet tanımları ve tanımlamaları üzerinden talepler şekillenmekte ve toplumun istediği yönde yeniden üretilmektedir. Bu şekilde özellikle kadınlar daha çok ev içi işleri destekleyici eğitim taleplerinde bulunmaktadır. Toplumsal yönlendirme ile kadınların kendilerine biçilmiş, toplumsal cinsiyet rollerine uygun olduğu düşünülen eğitimleri seçmesi sağlanmaktadır. Eğitimin talep yönü de cinsiyet değişkeninden önemli oranda etkilenmektedir (Yılmaz, 2009). Yolcu'da (2011) araştırmaya katılanlar, kız meslek liselerine bir meslek kazanmak için talepte bulunduklarını belirtmiştir.

2.3.3.1.2. Sosyal belirleyiciler

Kişilerin yetiştikleri sosyal çevreleri ve içinde bulundukları ailenin yapısı eğitim talebini etkilemektedir (Serin, 1979; Ünal, 1997). Sarpkaya (2010), ailedeki ebeveynlerin eğitim düzeylerinin eğitim talebini etkilediğini vurgulamıştır. Ayrıca, ailenin gelir seviyesi ve annenin çalışma durumunun da eğitim talebinin sosyal belirleyicileri arasında olduğunu belirtmiştir. Yolcu (2011) da çalışmasında eğitim talebini etkileyen etmenlerden anne iş durumu, baba iş durumu, babanın eğitim seviyesi ve ailenin gelir seviyesi arasında anlamlı farklılık bulmuştur.

Kişilerin dini inançları, yaşadıkları yerdeki toplumun özellikleri gelirin yanında etkili olan belirleyicilerdir. Kişi bu sosyal etkiler altında eğitim talebinde bulunmaktadır (2009). Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından yaptırılan "Türkiye'de Kadının Durumu" (2012) adlı çalışmada özellikle eğitime erişim konusuna vurgu yapılmıştır. Kırsal kesimdeki çocukların okullara ulaşmakta zorlanmasının eğitim talebini de

olumsuz etkilediği belirtilmiştir. Kız öğrencilerdeki okulu terk etme davranışının erkeklerle karşılaştığında daha yüksek olduğu, beşinci ve altıncı sınıfta da okul terkinin yoğunlaştığın vurgu yapılmıştır.

2.3.3.1.3. Ekonomik belirleyiciler

Ekonomik koşullar, kişilerin eğitim talebini belirleyen unsurlardan biridir. Bireylerin dahil oldukları meslek grubu da bu nedenle çok önemlidir (Ünal, 1996). Bireylerin eğitim talebi gelecekte planlanan mesleğe göre şekillenmektedir. Mesleğin kişiye getireceği katkıya ilişkin olarak eğitime başlama ve devam etme talebi oluşmaktadır. Ayrıca, yüksek gelirli mesleklere olan yönelim daha fazla olduğundan eğitim talebi de bu yönde yoğunlaşmaktadır (Yılmaz,2009).

Kişinin işsiz olması daha iyi iş imkanlarına sahip olması açısından eğitim talebini etkilemektedir. Örneğin Barutçuoğlu (1996) araştırmasında talebi iş bulma beklentisinin talebi etkilediğini tespit etmiştir. Ayrıca çalışan kişilerin yükselme beklentilerinin de kendilerini geliştirme yönüyle eğitim talebini etkilediği yönünde araştırma bulguları da bulunmaktadır (Mutaf, 1995).

Kodde ve Ritzen'e (1985) göre eğitim talebi doğrudan maliyetler ve beklenen maddi faydadan etkilenmektedir. Eğitimin maliyeti arttıkça eğitim talebi azalmaktadır. Ayrıca eğitimin maliyeti ile bağlantılı olarak ailelerin çocuklarına verebilecekleri eğitim imkânı da değişmektedir (Yolcu, 2011). Sabırlı (2013), gelir seviyesi yüksek olan ailelerin, çocuklarının da gelecekte ekonomik güçlerini koruyabilmesi adına elinden gelen tüm imkanları kullanabileceğinden bahsetmektedir. Özel okullara ilişkin eğitim talebinin artmasının nedenini de bu şekilde açıklamaktadır. Gelir seviyesi düşük aileler ise çocuklarına bu imkanları sağlayamadıklarından, ekonomik olarak daha alt sınıflardaki çocuklar eğitim sistemine fahil olmamakta veya öğrenim kademelerinin bir yerinde eğitim hayatlarına son vermektedirler.

Duchesne ve Nonneman (1998), bireylerin içinde bulundukları zamandaki gelirleri ve gelecekte bekledikleri gelirin eğitim talebin etkisi olduğunu belirtmiştir. Yine Yolcu'nun (2011) kız meslek liselerindeki öğrenciler üzerine yaptığı çalışamaya göre, kız öğrencilerin meslek liselerini talep nedenleri; meslek sahibi olmaları, çalışma ile

beraber eğitim alma olanağı ve bu okuldan mezun olmanın faydaları olacağı düşüncesidir. Sarpkaya (2010) da üniversite öğrencileri ile yaptığı araştırmada, öğrencilerin üniversite tercihi yaparken gelecekte hem yüksek gelir getirici hem de kendilerini tatmin edecekleri mesleklere yönelik eğitim talebi oluşturduğunu belirtmiştir.

Türkiye'de ortaöğretim kademesindeki okullaşma oranı 2013-2014 eğitim-öğretim yılında genel liselerde %55,37, mesleki ve teknik liselerde ise %47,89 olarak tespit edilmiştir. Ortaöğretim kurumlarının %34'ünü genel ortaöğretim kurumları oluştururken, %66'sı mesleki ve teknik liselerdir. Genel liselerdeki öğrenci sayısı 2 906 291 iken mesleki ve teknik liselerdeki öğrenci sayısı 2 039 791'dir (MEB, 2014). Bu bağlamda öğrencilerin ve ailelerin yüksek gelir getirici meslekler için üniversite eğitimini bir araç olarak gördükleri sonucuna varılabilmektedir. Bu nedenle de eğitim talebinin yönü genel liseler lehine ağır basmaktadır (Yılmaz, 2009).

İş dünyasına bakıldığında işverenlerin, gittikçe daha nitelikli, çağa ayak uyduran, yeni teknolojileri kullanabilen işçiler talep ettiği görülmektedir (Machin, 2004). Bu nedenle bireyler bitirdikleri eğitim kurumları ile yetinmeyecek ve daha üst kademedeki eğitimlere yönelecektir. Piyasanın beklentilerine göre de bireyler eğitim talebinde bulunmaktadırlar. Sonuç olarak da eğitim, sistemin yeniden üretimine katkıda bulunmakta ve alt ekonomik sınıflardaki insanları hareket ettirmektedir. Bireylerin eğitim talebi sistemin beklentilerine göre şekillenmektedir.

2.4.İlgili Araştırmalar

Araştırmanın alt amaçlarına uygun olarak yetişkin eğitimi ve eğitim talebi ile ilgili olarak alanyazında yapılan araştırmalara yer verilmiştir.

2.4.1.Yetişkin Eğitimi İle İlgili Araştırmalar

Çobanoğlu'nun (1981) gezici kadın kursları üzerine yaptığı bir araştırmada; görüşülen kadınların bu kurslara katılmanın kendilerini evlenme olanağı ve saygınlık açısından, kurslara katılmayanlara oranla daha iyi duruma getireceğini düşündüklerini

belirtmiştir. Kadınlar, en çok biçki dikiş kurslarına ağırlık verdiklerini, diğer açılacak kurslara da katılmak istediklerini belirtmiştir.

Çakır'ın (1983) Şişli – Gültepe Halk Eğitim Merkezi hizmet bölgesinde yetişkinlerin eğitim ihtiyaçlarını belirlemek amacıyla hane halkı görüşmeleriyle gerçekleştirdiği araştırmada en çok ihtiyacın biçki-dikiş, genel kültür, ev ekonomisi ve endüstriyel meslek kursları olduğu tespit edilmiştir. İhtiyaç bildirilen konular ile cinsiyet ve öğrenim düzeyi, yaş ve çalışma durumu arasında anlamlı ilişki bulunmuştur.

Malkoç'un (1983) Kadıköy Halk Eğitim Merkezi'nde açılan meslek kurslarına katılım nedenlerini incelediği araştırmasında, deneklerin; el sanatları ve çiçekçilik kurslarına boş zamanlarını değerlendirme, örgü, daktilo, muhasebe ve elektrik kurslarına meslek edinme, biçki-dikiş kurslarına ise her iki nedenle katıldıkları saptanmıştır.

Bozkurt (1985) tarafından Balıkesir ilinde Halk Eğitim Merkezleri'nde yapılan çalışmalarda karşılaşılan güçlüklerin değerlendirilmesi amacıyla yapılan araştırmada, erkeklerin beden gücüne ihtiyaç duyulan kurslara, kadınların da el becerisi gerektiren kurslara eğilim gösterdikleri saptanmıştır. Okuma-yazma kurslarından sonra en çok açılan kurs biçki-dikiş kursudur. Bunu daktilo, makine nakışı, çiçekçilik gibi kurslar izlemektedir. Kurslara genellikle ilkokul mezunu, ev kadını ya da genç kızlar katıldığı da tespit edilmiştir.

Miser'in (1987) Halk eğitimi kurs programlarının çeşitleri, yaygınlıkları, katılanları ile ilgili yaptığı araştırma 1974-1984 arasındaki on yıllık dönemi kapsamaktadır. Bu araştırmada 1974-1984 arasındaki zaman biriminde, HEM'lerde gerçekleştirilen programa en çok katılanların 17-25 yaş arasındaki, ilkokul mezunu, kadınların olduğu belirlenmiştir. On yıllık dönemde, toplam 2.024.449 kişi kurslara katılmıştır. Katılanların 329.932'sinin (%16,3'ü) erkek, 1.694.517'sinin (%83,7'si) kadın olduğu, kadınların mesleki teknik eğitim programlarına daha çok katıldığı saptanmıştır. Erkeklere özgü bir alan olarak görülen sanayi eğitimi programlarına katılanların ise sadece 269'u (%2,3'ü) kadındır.

Ayhan (1988), Ankara'da halk eğitimi kurslarına katılanlarla yaptığı bir araştırmada; biçki dikiş, makine nakışları, trikotaj ve el sanatları, çiçek grubu kurslarında

erkeklerin; elektronik ve elektrikçilik kurslarında da kadınların olmadığını tespit etmiştir. Kurs çeşidine göre katılma nedenleri bağlamında; biçki dikiş kursu ev içi özel ihtiyaçlarını sağlamak ve ekonomik gelir elde etmek olduğunu tespit etmiştir.

Tekin'in (1988) Ankara'daki yetişkinlerin yetişkin eğitimi programlarına katılım nedenleri ve yetişkinlerin eğitimlere katılmada karşılaştıkları güçlüklerle ilgili yaptığı çalışmasında; katılımın kursiyer sayısının yaşı arttıkça azaldığını tespit etmiştir. Yaşı daha genç olan bireylerin eğitim talebinin daha fazla olduğu belirtilmiştir. Kursa katılımda aile desteğinin önemli olduğu vurgulanmıştır.

Ayhan'ın (1993), Ankara'daki Halk Eğitimi Merkezleri'nde açılan kurslara katılanların özellikleri, katılımlarını güdüleyen etmenler ve programa ilişkin görüşlerini saptamak amacıyla yaptığı araştırma sonucunda; kurslara katılanların yaş, cinsiyet, öğrenim durumu gibi kişisel farklılıklarının, katıldıkları kurslar, katılma nedenleri, program hakkındaki görüşleri gibi konularda da farklılıklar yarattığı belirlenmiştir. Elde edilen bulgular ışığında yapılacak eğitimlere yöresel eğilimlere dikkat edilmesi, kursların farklı ihtiyaçları karşılayacak şekilde hazırlanması gerektiği, uygulamalı eğitimlerin artırılması, mesleki ve kültürel konulara da ağırlık verilmesi önerilmiştir.

Sarpkaya, Çavuş ve Yılmaz (2018) yaptığı "OECD Verilerine Göre Yetişkinlerin Örgün Eğitim ve Yaşam Boyu Öğrenme Aktivitelerine Dahil Edilmesi: Bir Bakışta OECD Eğitimi Işığında Bir Değerlendirme 2017" adlı çalışmasında OECD verilerine dayanarak katılımı ve katılımı engelleyen durumları araştırmıştır. Araştırma "yetişkinlerin örgün eğitime katılımı ve yaşam boyu öğrenme etkinliklerine katılımları" ve "katılım engelleri" olarak ikiye ayrılmıştır. Ankete katılan yetişkinlerin eğitim faaliyetlerine katılmasının önündeki engeller; çocuk bakımı veya aile sorumlulukları, iş yoğunluğu, pahalı olması ve diğer konular olarak tespit edilmiştir. Türkiye'de yaşam boyu öğrenme faaliyetlerine katılımın düşük olmasının sebeplerinin ve çözümlerinin niteliksel araştırmalar ile analiz edilmesi önerilmiştir.

2.4.2. Eğitim Talebi İle İlgili Araştırmalar

Aksan (1989) "Ortaöğretim 'de Eğitim Talebinin Belirleyicileri" başlıklı araştırmasında; ortaöğretim öğrencilerinin ailesindeki kişi sayısı, ebeveynlerinin eğitim durumu, sosyoekonomik durumları ve iletişim araçlarını kullanmalarının eğitim talebine etkisini araştırmıştır. Bu değişkenler arasında en etkili olanının da gelir seviyesi olduğunu tespit etmiştir. Araştırma sonuçlarına göre sosyo-ekonomik durum ve eğitim talebi arasındaki ilişki yüksektir. Anne ve babanın öğrenim düzeyleri de eğitim talebi üzerinde etkilidir. Anne babanın eğitim seviyesi yükseldikçe eğitim talebi de artmaktadır.

Mutaf (1995) "Endüstri Meslek, Teknik, Anadolu Meslek, Anadolu Teknik Liselerine Olan Eğitim Talebini Etkileyen Etkenlerin Belirlenmesi" başlıklı araştırmasında mesleki ve teknik liselerin 9. sınıfındaki öğrencilerinin bu okulları seçme nedenleri tespit etmeye çalışılmıştır. Tercihlerin bireysel, toplumsal ve ekonomik nedenleri olduğu belirtilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerim büyük çoğunluğu erkek öğrencidir. Bu öğrencilerin meslek okullarına olan ilgisinin olumlu, ailelerin orta gelirli, öğrencilerin anne ve babalarının eğitim seviyelerinin düşük olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca annelerin çoğunluğunun ev hanımı, babaların da işçi olduğu belirtilmektedir.

Barutçu'nun (1996) "Ticaret Turizm Meslek Liselerine Olan Bireysel Talebi Etkileyen Etkenlerin İncelenmesi" adlı araştırmasının çoğunluğunu kız öğrenciler oluşturmaktadır. Bu öğrencilerin diploma notları, pekiyi ya da iyi düzeyindedir. Öğrencilerinin ebeveynlerinin çoğu orta gelir düzeyindedir. Talebi etkileyen etkenlerin ise iş bulma beklentisinin oldukça yüksek olması ve öğrencilerin bu okulların kapsamındaki mesleklerle ilgilenmeleri sebebiyle tercih ettikleri sonucuna ulaşmıştır.

Çakar (1999) "Ortaöğretim Tercihini Etkileyen Etkenlerin Belirlenmesi" konulu çalışması meslek liselerinin, genel liselerin ve teknik liselerin 9. Sınıfına giden öğrencilerini kapsamaktadır. Bu öğrenciler, okullarını iyi eğitim verdiği ve il merkezinde olduğu için tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Üniversiteye gitmek isteyen

öğrenciler genel liseyi, kısa zamanda meslek sahibi olmak isteyenler meslek lisesini, üniversiteyi kazanamayacağını düşünenler ise teknik liseleri tercih etmişlerdir.

Aşır'ın (2011) yaptığı araştırmada HEM'deki programlara katılan ve programlardan ayrılan kadınların katılma ve eğitimlerini yarıda bırakma nedenlerinin toplumsal cinsiyet dinamikleri bağlamında saptanması amaçlanmıştır. Kadınların genelde geçici işlerde çalıştığı belirlenmiştir. Kadınların çalışamama nedeni olarak da eş ve aile izni, çocuk bakımı, ön yargılar gibi cevaplar alınmıştır. Kurs katılımına kadınların genelde kendilerinin karar verdikleri fakat bu kararı verirken eş ve büyüklerinden izin almaları gerektiği tespit edilmiştir. Kurslara katılma nedenleri arasında; boş zamanları değerlendirme, belge alma, kursta verilen ücret, yeni şeyler öğrenme isteği, öğrendiklerini gelire çevirme, evdeki konumunu güçlendirme, meslek kazanma ve sosyal ilişkileri geliştirme belirtilmiştir.

Yolcu (2011) "Kız Meslek Liselerine Olan Bireysel Eğitim İstemini Etkileyen Etkenler" başlıklı çalışmasında bireysel kararın eğitim talebini etkileyen en önemli etken olduğu sonucuna varılmıştır. Öğrencilerin okullarını bitirdiklerinde bir meslek grubuna dahil olacak olmaları, eğitim alırken çalışabilmesi avantajı, diğer liseleri bitirdiklerindeki meslek edinme konusunda belirsizlik yaşayacaklarını düşünmeleri de tercihlerini etkilemiştir. Annesi çalışan öğrenciler, diğer öğrencilere göre daha başarılıdır. Babanın eğitim seviyesi düştükçe bu okulları tercihin de arttığı tespit edilmiştir. Ayrıca, bireysel eğittim maliyetinin daha düşük olması da eğitim talebi üzerinde etkilidir.

Özbaran (2016) "Ortaöğretimde Mesleki Ve Teknik Eğitim Talebini Etkileyen Etmenler (İstanbul İli Örneği)" başlıklı çalışmasında Adalet alanı olan meslek liselerine olan talebi etkileyen etkenleri araştırmıştır. Araştırmanın sonucuna göre katılan öğrencilerin, adalet alanı meslek liselerini kendi bireysel tercihleri ile birlikte anne-babanın iş ve eğitim durumu, ailenin gelir düzeyi kişisel tercihlerini etkilemektedir.

Yetişkin eğitimi kurslarına, yetişkinlerin katılımı veya katılamaması, katılımcıların kişisel özelliklerinin yanı sıra ekonomik, sosyal ve kültürel değişkenlerle de yakından

ilgili olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda, yetişkinlerin eğitim talepleri üzerinde belirleyici olan değişkenleri neler olduğunun belirlemesi gerekmektedir. Çünkü yetişkin bir bireyin amaçları ve beklentileri her zaman daha farklıdır. Dolayısıyla, yetişkin bireyin devam etmiş olduğu eğitim programlarının onların söz konusu bu amaç ve beklentilerine yanıt vermiş olması son derece önemlidir. Yapılan araştırmalar sonucu elde edilen veriler, katılımcıların programlar sonucunda talep ettikleri amaçlara ulaşmasında ve tatmin olmaları açısından önemlidir. Bu veriler ışığında çözümlemeler yapılabilmektedir.

Yukarıda belirtilen açıklamalardan hareketle, farklı değişkenler bakımından HEM'lere devam eden yetişkinlerin taleplerini inceleyen bu araştırma, alanyazındaki diğer araştırmalardan ayrışmaktadır. Bu yönüyle alanyazında diğer çalışmaların eksik bıraktığı bir boyutu tamamladığı düşünülmektedir.

3.YÖNTEM

Çalışmanın bu bölümünde, araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizine ilişkin bölümlere yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

HEM kurslarına devam eden yetişkinlerin eğitim taleplerinin ortaya konulmasını amaçlayan araştırma tarama modelinde açıklayıcı bir araştırmadır. Bir konu veya bir olayla ilgili katılımcıların görüşleri, ilgi, yetenek, tutum gibi niteliklerinin tespit edildiği genellikle diğer araştırmalara göre daha geniş örneklemler üzerinde uygulanan araştırmalara tarama araştırmaları denir (Büyüköztürk, Çakmak, Aygün, Karadeniz ve Demirel, 2008). Bir araştırmanın tarama modeli olabilmesinin birkaç ön koşulu bulunmaktadır. Bunlardan ilki, araştırmanın büyük bir topluluğun bir konuyla ilgili görüşlerinin betimlenmesi için örneklem seçilmesidir. İkinci, araştırma verilerinin; anket formu, gözlem çizelgesi ya da görüşme yönergesi vb. standart bir veri toplama aracıyla katılımcılardan sistemli bir biçimde toplanmasıdır. Üçüncüsü, araştırma sürecinde elde edilen verilerin istatistiksel olarak çözümlenebilmesidir (De Vaus, 1990 Akt. Şavran, 2012; Fraenkel ve Wallen, 2011).

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Ankara Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde bulunan ilçelerdeki HEM'lerine devam eden yetişkinlerdir. Ancak, belirtilen ilçelerdeki HEM'lerine devam eden yetişkinlerin sayısı tam olarak belirlemek mümkün olmamıştır. Bunun yanı sıra, araştırma evreninin geniş bir coğrafi alan yayılmış olması, zaman ve maliyet gibi unsurlar göz önünde bulundurularak araştırmanın çalışma evreni içinde bulunan Mamak, Altındağ, Keçiören, Yenimahalle ve Çankaya ilçeleri olmak üzere toplam beş ilçeden bir çalışma grubu oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemi kolay örneklem ile seçilen katılımcılardan oluşmaktadır. Bu yöntemde katılmak isteyenlerin tümünün örnekleme katmak amaçlanmaktadır. Zaman ve ekonomi açısından avantaj sağlamaktadır. Güvenilirlik açısından diğer yöntemlere göre daha düşük bir yöntem olması nedeniyle araştırmacı tarafından diğer yöntemler uygulanamadığında tercih edilen bir yöntemdir (Ural ve Kılıç, 2011).

Araştırmanın çalışma grubunda bulunan katılımcılarının cinsiyet, yaş, medeni durum, kendisinin ve eşinin eğitim düzeyi, kendisinin ve eşinin meslek durumu, kendisinin ve eşinin çalışma durumu, aylık gelir ve evdeki kişi sayısına ilişkin bilgiler Tablo 2'de yer verilmiştir

Tablo 2 Araştırmaya katılan kursiyerlerin demografik verileri

Değişken	**Kategori**	**N**	**%**
Cinsiyet	Kadın	207	75,5
	Erkek	67	24,5
	Toplam	274	100,0
Yaş	18-24	27	9,9
	25-34	54	19,7
	35-54	136	49,6
	55-64	40	14,6
	65+	17	6,2
	Toplam	274	100,0
Medeni Durum	Evli	195	71,2
	Bekar	79	28,8
	Toplam	274	100,0
Eğitim Durumu (Kendisi)	Okuma yazma biliyor ancak bir okul bitirmemiş	12	4,4
	İlkokul	54	19,7
	Ortaokul/İlköğretim	39	14,2
	Lise	72	26,3
	Yüksek Okul/Üniversite	91	33,2
	Yüksek Lisans/Doktora	6	2,2
	Toplam	274	100,0
Eğitim Durumu (Eş)	Okuma yazma bilmiyor	3	1,1
	Okuma yazma biliyor ancak bir okul bitirmemiş	8	2,9
	İlkokul	56	20,4
	Ortaokul/İlköğretim	36	13,1
	Lise	40	14,6
	Yüksek Okul/Üniversite	41	15,0
	Yüksek Lisans/Doktora	11	4,0
	Toplam	195	71,2
Meslek (Kendisi)	Memur/Memur Emeklisi	44	16,1
	İşçi/İşçi Emeklisi	41	15,0
	Çiftçi	3	1,1
	Serbest meslek	16	5,8
	Esnaf/Tüccar	2	,7
	İşsiz	30	10,9
	Ev Hanımı	117	42,7
	Diğer	21	7,7
	Toplam	274	100,0
Meslek (Eş)	Memur/Memur Emeklisi	45	16,4
	İşçi/İşçi Emeklisi	57	20,8
	Çiftçi	1	,4
	Serbest meslek	36	13,1
	Esnaf/Tüccar	7	2,6
	İşsiz	7	2,6
	Ev Hanımı	30	10,9
	Diğer	12	4,4
	Toplam	195	71,2

Tablo 2
Araştırmaya katılan…….. (Devamı)

Değişken	**Kategori**	**N**	**%**
Çalışma Durumu (Kendisi)	Özel Sektör	49	17,9
	Kamu (Daimî Kadrolu)	45	16,4
	Kamu (Sözleşmeli)	5	1,8
	Kamu (Geçici işçi)	4	1,5
	Çalışmıyor	127	46,4
	İşsiz	44	16,1
	Toplam	274	100,0
Çalışma Durumu (Eş)	Özel Sektör	66	24,1
	Kamu (Daimî Kadrolu)	48	17,5
	Kamu (Sözleşmeli)	11	4,0
	Kamu (Geçici işçi)	16	5,8
	Çalışmıyor	41	15,0
	İşsiz	13	4,7
	Toplam	195	71,2
Aylık Gelir	1500 TL* ve altı	39	14,2
	1501-2000	80	29,2
	2001-3000	65	23,7
	3501-4000	43	15,7
	5000 TL ve üzeri	47	17,2
	Toplam	274	100,0
Evdeki Kişi Sayısı	1	18	6,6
	2	41	15,0
	3	66	24,1
	4	81	29,6
	5	42	15,3
	6	11	4,0
	7	11	4,0
	8	2	,7
	11	2	,7
	Toplam	274	100,0

*Türk Lirası

Tablo 2 de verilen katılımcıların demografik verilerinin dağılımına göz atıldığında araştırmaya katılanların %75,5'i kadın, %24,5'i erkeklerden oluşmaktadır. Araştırmaya katılanların yaş dağılımını incelediğimizde katılanların %9,9'u 18-24 yaş aralığında, %19,7'si 25-34 yaş aralığında, %49,6'sı 35-54 yaş aralığında, %14,6'sı 55-64 yaş aralığında ve %6,2'si 65 yaş üstündedir. Araştırmaya katılanların %70,8'i evli, %29,2'si ise bekardır. Araştırmaya katılanların %0,4'ü okuma yazma bilmiyor, %4'ü okuma yazma biliyor ancak bir okul bitirmemiş, %19,7'si ilkokul, %14,2'si ortaokul/ilköğretim, %26,3'ü lise, %33,2'si yüksekokul/üniversite, %2,2'si Yüksek Lisans/Doktora mezunudur. Araştırmaya katılanların eşlerinin %1,1'i okuma yazma bilmiyor, %2,9'u okuma yazma biliyor ancak bir okul bitirmemiş, %20,4'ü ilkokul, %13,1'i ortaokul/ilköğretim, %14,6'sı lise, %15'i yüksekokul/üniversite, %4'ü Yüksek Lisans/Doktora mezunudur.

Araştırmaya katılanların mesleklerine bakıldığında %16,1'i memur/memur emeklisi, %15'i işçi/işçi emeklisi, %1,1'i çiftçi, %5,8'i serbest meslek, %0,7'si esnaf/tüccar, %10,9'u işsiz, %42,7'si ev hanımı, %7,7'si diğer meslek gruplarına dahildir. Araştırmaya katılanların eşlerinin mesleklerine bakıldığında %16,4'ü memur/memur emeklisi, %20,8'i işçi/işçi emeklisi, %0,4'ü çiftçi, %13,1'i serbest meslek, %2,6'sı esnaf/tüccar, %2,6'sı işsiz, %10,9'u ev hanımı, %4,4'ü diğer meslek gruplarına dahildir. Araştırmaya katılanların çalışma durumları incelendiğinde %17,9'u özel sektör, %16,4'ü Kamu (Daimî Kadrolu), %1,8'i Kamu (Sözleşmeli), %1,5'i Kamu (Geçici işçi), %46,4'ü çalışmıyor, %15,7'si işsiz durumdadır.

Yine Tablo 2'deki veriler üzerinden devam edildiğinde, araştırmaya katılanların eşlerinin çalışma durumları incelendiğinde %24,1'i özel sektör, %17,5'i Kamu (Daimî Kadrolu), %4'ü Kamu (Sözleşmeli), %5,8'i Kamu (Geçici işçi), %415'i çalışmıyor, %4,7'si işsiz durumdadır. Araştırmaya katılanların %14,2'si 1500 TL ve altında bir gelire sahip iken, %29,2'si 1501-2000 TL arasında, %23,7'si 2001-3000TL arasında, %15,7'si 3501-4000 TL arasında, %17,2'si 5000 TL ve üzerinde aylık bir gelire sahiptir. Bunlara ek olarak, katılanların %6,6'sı bir kişiden oluşan bir hanede yaşarken, %15'i 2, %24'ü 3, %29,6'sı 4, %15,3'ünün hanesinde beş kişi, %4'ünün altı kişi, %4'ünün yedi kişi, %0,7'sinin sekiz ve %0,8'inin 11 kişi olduğu gözlenmektedir.

3.3. Veri toplama Araçları

Araştırmada iki farklı veri toplama aracı kullanılmıştır. Bunlardan ilki araştırmaya katılan katılımcıların sosyo-demografik özelliklerine ilişkin bilgileri içeren "Kişisel Bilgi Formu"dur. Bu kısımda katılımcıların; cinsiyet, medeni durum, kendisinin ve eşinin çalışma durumu, kendisinin ve eşinin eğitim durumu, kendisinin ve eşinin meslek durumu, kendisinin ve eşinin çalışma durumu, aylık gelir ile hanedeki birey sayısına ilişkin kapalı uçlu sorulara yer verilmiştir.

Araştırmada kullanılan ikinci veri toplama aracı ise Yolcu ve Aktaş'ın (2018) geliştirmiş olduğu "Halk Eğitim Merkezlerinde Yürütülen Eğitim Programlarına Katılan Yetişkinlerin Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Eğitim İstemlerinin Değerlendirilmesi Ölçeği" kullanılmıştır (Ek-2). Ölçme araçlarına ilişkin ayrıntılı bilgilere aşağıda yer verilmiştir.

Yolcu ve Aktaş (2018) yetişkinlerin toplumsal cinsiyet bağlamında eğitim talebini ölçebilmek için bu ölçeği geliştirmiştir. Ölçek, Sinop il merkezi, Boyabat ve Ayancık ilçesinde bulunan üç halk eğitim merkezinde, araştırma kriterlerine uyan ve araştırmaya katılmayı kabul eden 158 yetişkin üzerinde gerçekleştirilmiştir. Verilerin toplanmasında araştırmacı tarafından geliştirilen taslak ölçek kullanılmıştır. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler, yapı geçerliliği için açımlayıcı faktör analizi yapılmıştır. Güvenirlik analizi için Cronbach Alpha testi kullanılmıştır. Yapılan güvenirlik analizi sonucunda, ölçeğin Cronbach's alfa katsayısı 0,88 olarak hesaplanmıştır. 5'li likert tipi olan ölçek, 20 maddeden oluşmaktadır. "Sosyal", "Mesleki", "Kendini Geliştirmek", "Ekonomik", "Kişisel" olmak üzere 5 alt boyuttan oluşmaktadır.

Ölçeğin birinci alt boyutu; Sosyal alt boyutudur. Bu alt boyutta; "Yeni şeyler öğrenmek", "Çevresindekilere daha faydalı olmak", "Ev dışında faaliyetlerde bulunmak", "Boş zamanları değerlendirmek", "Yeni insanlarla tanışmak", "Arkadaşlarla ortak bir faaliyet içinde bulunmak" olmak üzere altı madde bulunmaktadır. Ölçeğin bu alt boyutundaki maddelerin madde yük değerleri 0,535 ile 0,770 arasında değişmektedir.

İkinci alt boyut; Mesleki alt boyuttur. Bu boyutta; "Mesleki konuda kendini geliştirmek", "Meslek edinmek", "İş yeri açmak", "İş başvurularında kullanmak için belge (sertifika) almak" olmak üzere dört madde bulunmaktadır. Ölçeğin bu alt boyutundaki maddelerin madde yük değerleri 0,559 ile 0,839 arasında değişmektedir.

Üçüncü alt boyut; Kendini Geliştirmek alt boyutudur. Bu boyutta; "Dil öğrenmek", "Sınavlara hazırlanmak", "Özgüven kazanmak", "Eğitim eksikliğini kapatmak" olmak üzere dört madde bulunmaktadır. Ölçeğin bu alt boyutundaki maddelerin madde yük değerleri 0,527 ile 0,835 arasında değişmektedir.

Dördüncü alt boyut; Ekonomik alt boyuttur. Bu boyutta; "Kursiyerlere verilen ekonomik destekten yararlanmak", "Maddi kazanç elde etmek", "Çeyizlik ürünleri ucuza mal etmek" olmak üzere üç madde bulunmaktadır. Ölçeğin bu alt boyutundaki maddelerin madde yük değerleri 0,426 ile 0,804 arasında değişmektedir.

Besinci alt boyut; Kişisel alt boyuttur. Bu boyutta; "Ev ortamından uzaklaşmak", "İçinde bulunulan sıkıntıdan kurtulmak", "Toplumda kabul görmek" olmak üzere üç

madde bulunmaktadır. Ölçeğin bu alt boyutundaki maddelerin madde yük değerleri 0,539 ile 0,802 arasında değişmektedir.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmanın veri toplama aracının uygulanması için ilk önce MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'ne 06/01/2019 tarihinde "ayse.meb.gov.tr" üzerinden başvuru yapılmıştır. Buradan alınan belgelerle Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü aracılığıyla Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne dilekçe ile başvurulmuştur. Yapılan bu yazışmalar sonuncunda Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nde 05/02/2019 tarihinde araştırmanın veri toplama aracının uygulama izni alınmıştır. Bunun üzerine araştırmacı alana çıkarak veri toplama aracını uygulamaya başlamıştır.

Veri toplam aracı araştırmacı tarafından araştırmanın çalışma gurubunda bulunan ilçelerdeki HEM'leri ziyaret edilerek uygulanmıştır. Araştırmacı bu süreçte ilk önce kendisini tanıtmış ve araştırmanın amacı açıklanmıştır. Ancak, uygulama sırasında bazı kursiyerler uygulamaya katılmak istememiştir. Bunun üzerine araştırmacı, çalışmanın gönüllülük esasına bağlı olarak yapıldığı ve isimlerinin çalışmada olmayacağı tekrar hatırlatılarak, bu kişileri araştırmaya katılmaya motive etmiştir. Ayrıca, uygulama yapılırken bazı kurslar sona erdiği için çalışma olumsuz etkilenmiştir. Eğitiminin bitmesine kısa süre kalmış olan kursiyerler de çalışmaya katılmak istememiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler SPSS 23 programı kullanılmıştır. Veri setinde kayıp değer incelemesi yapıldığında herhangi bir veri eksiği saptanmamıştır. Araştırmaya katılanların sosyo-demografik özelliklerine ilişkin veriler betimsel istatistiklerden yararlanılarak çözümlenmiştir. Elde edilen bütün sonuçlar $p<.05$ düzeyinde test edilmiştir. Veriler normal dağılıma uygunluğu Tek Örneklem Kolmogorov Smirnov Testi kullanılarak belirlenmiştir. Sonuçların Cronbach Alfa değeri 0.89 olarak bulunmuştur. Bu değer ölçeğin güvenilir olduğunu göstermektedir. Alanyazında, alfa katsayısının 0.80-1.00 arasında olması, ölçeğin yüksek güvenirliğe sahip olduğunu göstermektedir (Büyüköztürk, 2010).

“Halk Eğitim Merkezlerinde Yürütülen Eğitim Programlarına Katılan Yetişkinlerin Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Eğitim İstemlerinin Değerlendirilmesi Ölçeği”nden alınan veriler çeşitli değişkenler açısından karşılaştırılmıştır. Burada yüzde, frekans, ortalama ve standart sapma gibi tanımlayıcı istatistiklerin yanı sıra veriler normal dağılım gösterdiğinden iki grubun arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını ölçmek için T Testi kullanılırken, ikiden fazla grubun ortalamalarının karşılaştırılması için ANOVA testi kullanılmıştır.

Araştırmanın birinci alt amacı olan “HEM’lerdeki eğitim programlarına devam eden yetişkinlerin ölçeğin alt boyutlarına ilişkin katılım düzeyleri nedir?” ve ikinci alt amacı olan “HEM’lerdeki eğitim programlarına devam eden yetişkinlerin ölçeğin maddelerine ilişkin katılım düzeyleri nelerdir?” ile ilgili elde edilen veriler yüzde, frekans, aritmetik ortalama ve standart sapmadan yararlanılarak çözümlenmiştir.

Araştırmanın üçüncü alt amacı olan “HEM’lerdeki eğitim programlarına devam eden yetişkinlerin sosyo-demografik değişkenlere göre eğitim talepleri anlamlı değişmekte midir?” ile ilgili veriler Tek Yönlü Anova, T Testi kullanılarak hesaplanmıştır. Farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak için Tukey HSD testinden yararlanılmıştır.

4. BULGULAR

Bu bölümde araştırmadan elde edilen veriler araştırmanın alt amaçlarına uygun olarak sırasıyla aşağıda verilmiştir.

4.1. HEM'lere Devam Eden Yetişkinlerin Ölçeğin Alt Boyutlarına Katılım Düzeyine İlişkin Bulgular

Tablo 3'te HEM'lere devam eden yetişkinlerin ölçeğin alt boyutlarına katılım düzeylerine ilişkin, aritmetik ortalama ve standart sapma puanlarına yönelik bilgiler yer almaktadır.

Tablo 3 HEM'lere devam eden yetişkinlerin ölçeğin alt boyutlarına ilişkin katılım düzeyleri

	N	$\bar{X}$	**S**
Sosyal	274	3,4745	,91840
Mesleki	274	2,5301	1,18378
KendiniGeliştirmek	274	2,5639	1,18562
Ekonomik	274	2,3418	1,20925
Kişisel	274	2,6399	1,19152

Tablo 3'teki bilgilere göre, HEM'e devam eden yetişkinlerde ölçeğin boyutları arasında en fazla katılım gösterdikleri alt boyut ($\bar{X}$=3,4745, S=,91840) "Sosyal" boyuttur. Bunu sırasıyla "Kişisel" ($\bar{X}$=2,6399, S=1,19152), "Kendini Geliştirmek" ($\bar{X}$=2,5639, S=1,18562) ve "Mesleki" ($\bar{X}$=2,5301, S=1,18378) takip etmektedir. Diğer yandan, HEM'lere devam eden yetişkinlerin ölçeğin boyutları arasında en az katılım gösterdikleri ($\bar{X}$=2,3418, S=1,20925) alt boyut ise "Ekonomik" boyutudur.

4.2. HEM'lere Devam Eden Yetişkinlerin Ölçeğin Maddelerine Katılım Düzeylerine İlişkin Bulgular

Tablo 4'te araştırma HEM'lere devam eden yetişkinlerin ölçeğin her bir maddesine katılım düzeylerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4 HEM'lere devam eden yetişkinlerin ölçeğin maddelerine ilişkin katılım düzeyleri

	N	$\bar{X}$	S
Yeni şeyler öğrenmek	274	3,9051	1,15713
Çevresindekilere daha faydalı olmak	274	3,6131	1,21196
Ev dışında faaliyetlerde bulunmak	274	3,4015	1,30347
Boş zamanları değerlendirmek	274	3,4708	1,31804
Yeni insanlarla tanışmak	274	3,2409	1,29821
Arkadaşlarla ortak bir faaliyet içinde bulunmak	274	3,2153	1,30972
Mesleki konuda kendini geliştirmek	274	3,1569	1,50000
Meslek edinmek	274	2,7080	1,58824
İş yeri açmak	274	1,8686	1,25104
İş başvurularında kullanmak için belge (sertifika) almak	274	2,3869	1,57475
Dil öğrenmek	274	2,3759	1,60160
Sınavlara hazırlanmak	274	2,0876	1,55709
Özgüven kazanmak	274	2,9088	1,52719
Eğitim eksikliğini kapatmak	274	2,8832	1,57390
Kursiyerlere verilen ekonomik destekten yararlanmak	274	2,3285	1,51722
Maddi kazanç elde etmek	274	2,6569	1,59182
Çeyizlik ürünleri ucuza mal etmek	274	2,0401	1,44567
Ev ortamından uzaklaşmak	274	2,5000	1,48064
İçinde bulunulan sıkıntıdan kurtulmak	274	2,7518	1,45899
Toplumda kabul görmek	274	2,6679	1,56516

Tablo 4'teki ölçek maddeleri incelendiğinde en fazla katılım gösterilen madde "yeni şeyler öğrenmek" ($\bar{X}$=3,905, S=1,15713) iken, bunu "Çevresindekilere daha faydalı olmak" ($\bar{X}$=3,6131, S=1,21196), "Boş zamanları değerlendirmek" ($\bar{X}$=3,4708, S=1,31804) maddeleri izlemektedir. Yine Tablo 3'te görüleceği gibi en az katılım gösterilen madde "iş yeri açmak" ($\bar{X}$=1,8686, S=1,25104) olup bunu

"çeyizlik ürünleri ucuza mal etmek" ($\bar{X}$=2,0401, S=1,44567), "sınavlara hazırlanmak" ($\bar{X}$=2,0876, SS=1,55709)maddeleri izlemektedir.

4.3.HEM'lere Devam Eden Yetişkinlerin Sosyo-Demografik Değişkenlere Göre Eğitim Taleplerine İlişkin Bulgular

HEM'lere devam eden yetişkinlerin sosyo-demografik değişkenleri arasında yer alan cinsiyet, yaş, medeni durum, kendisinin ve eşinin eğitim düzeyi, kendisinin ve eşinin meslek durumu, kendisinin ve eşinin çalışma durumu, aylık gelir ve hanedeki birey sayısı ile eğitimine yönelik bulgular, aşağıda sırasıyla ele alınmıştır.

HEM'lere devam eden yetişkinlerin, cinsiyet değişkenine göre eğitim taleplerine ilişkin t Testi sonuçları Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5 HEM'lere devam eden yetişkinlerin cinsiyet değişkenine göre eğitim taleplerine ilişkin t testi sonuçları

	Cinsiyet	**N**	**$\bar{X}$**	**S**	**F**	**P**
Sosyal	Kadın	207	3,4960	,92875	0,583	0,487
	Erkek	67	3,4080	,88918		
Mesleki	Kadın	207	2,5616	1,23761	12,315	0,391
	Erkek	67	2,4328	1,00150		
Kendini	Kadın	207	2,5628	1,16520	1,841	0,980
Geliştirmek	Erkek	67	2,5672	1,25573		
Ekonomik	Kadın	207	2,4251	1,24490	2,650	0,031*
	Erkek	67	2,0846	1,05942		
Kişisel	Kadın	207	2,6634	1,23897	4,537	0,531
	Erkek	67	2,5672	1,03640		

Tablo 5'te yer alan verilere göre HEM'lere devam eden yetişkinlerdeölçeğin sosyal boyutu ($\bar{X}$=3,4960), mesleki boyutu ($\bar{X}$=2,5616), kendini geliştirmek boyutu($\bar{X}$=2,5628), kişisel boyutu ($\bar{X}$=2,6634) anlamlı farklılık göstermezken ekonomik boyutu ($\bar{X}$=2,4251) anlamlı fark göstermiştir.

HEM'lere devam eden yetişkinlerin yaş değişkenlerine göre eğitim taleplerini ortaya koymaya yönelik ANOVA Testi sonuçları Tablo 6'te verilmiştir.

Tablo 6 HEM'lere devam eden yetişkinlerin yaş değişkenine göre ANOVA testi sonuçları

		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Sosyal	Gruplar Arası	1,694	4	,424	,498	,737	
	Gruplar içi	228,572	269	,850			
	Toplam	230,266	273				
Mesleki	Gruplar Arası	37,099	4	9,275	7,222	,000*	1-4,1-5,2-4, 2-5,3-4,3-5
	Gruplar içi	345,465	269	1,284			
	Toplam	382,564	273				
Kendini Geliştirmek	Gruplar Arası	47,558	4	11,889	9,513	,000*	1-2,1-3 1-4,1-5
	Gruplar içi	336,199	269	1,250			
	Toplam	383,757	273				
Ekonomik	Gruplar Arası	24,357	4	6,089	4,370	,002*	3-5
	Gruplar içi	374,845	269	1,393			
	Toplam	399,202	273				
Kişisel	Gruplar Arası	11,075	4	2,769	1,978	,098	
	Gruplar içi	376,507	269	1,400			
	Toplam	387,582	273				

*P<0,05 1. (18-24 yaş) 2. (25-34 yaş) 3. (35-54 yaş) 4. (55-64) 5. (65 yaş ve üzeri)

Tablo 6'daki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların yaş durumları ile eğitim talebinin alt boyutu olan "Mesleki" [F (4-269) =0,498, p<0,05], "Kendini geliştirmek" [F(4-269)=7,222, p<0,05], "Ekonomik" [F(4-269=4,370 p<0,05] puanı ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmakta olup, "Sosyal", "Kişisel" boyutlarında anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Post Hoc testlerinden Tukey HSD testi yapılmıştır.

Yaş durumları 18-54 yaş aralığında olan katılımcıların "Mesleki" boyutta puanı ortalaması (18-24 yaş $\bar{X}$=3,0185, 25-34 yaş $\bar{X}$=2,7963, 35-54 yaş $\bar{X}$=2,6085) iken, yaş durumları 55 yaş ve üstü olan katılımcıların "Mesleki" boyutta puan ortalaması (55-64 yaş $\bar{X}$=1,9125, 65 yaş üstü $\bar{X}$=1,7353)'dür. Yaş durumları 18-54 yaş aralığında olan

katılımcılar eğitim talebi 55 yaş ve üzeri olan katılımcılara göre daha çok mesleki nedenler kaynaklıdır.

Yaş durumları 18-24 yaş aralığında olan katılımcıların "Kendini Geliştirmek" boyutundaki ortalaması (18-24 yaş $\bar{X}$=3,6296) iken 25 yaş üstündeki katılımcıların puan ortalaması (25-34 $\bar{X}$=2,7315, 35-54 $\bar{X}$=2,4651, 55-64 $\bar{X}$=2,3000, 65 yaş üstü $\bar{X}$=1,7500)'dır. Yaş durumları 18-24 yaş aralığında olan katılımcıların eğitim talebi 25 yaş üstündeki katılımcılara göre daha çok kendini geliştirmek yönündedir.

Yaş durumları 35-54 yaş arlığında olan katılımcıların "Ekonomik" boyutundaki ortalaması (35-54 $\bar{X}$=2,5784) iken 65 yaş üstü katılımcıların puan ortalaması (65 yaş üstü $\bar{X}$=1,4314)'dür. Yaş durumları 35-54 yaş aralığında olan katılımcıların eğitim talebi 65 yaş üstündeki katılımcılara göre daha çok ekonomik nedenler kaynaklıdır.

HEM'lere devam eden yetişkinlerin medeni durum değişkenine göre eğitim taleplerini ortaya koymaya yönelik t Testi sonuçları Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7 HEM'lere devam eden yetişkinlerin eğitim taleplerinin medeni durum değişkenine göre t testi sonuçları

	Medeni Durum	**N**	**$\bar{X}$**	**S**	**F**	**P**
Sosyal	Evli	194	3,4072	,93590	,366	,051
	Bekar	80	3,6375	,85839		
Mesleki	Evli	194	2,4961	1,17770	,683	,465
	Bekar	80	2,6125	1,20186		
Kendini Geliştirmek	Evli	194	2,4523	1,12524	2,554	,022*
	Bekar	80	2,8344	1,28830		
Ekonomik	Evli	194	2,4364	1,26633	6,185	,029*
	Bekar	80	2,1125	1,02972		
Kişisel	Evli	194	2,6168	1,15636	2,312	,634
	Bekar	80	2,6958	1,27862		

Tablo 7'de yer alan verilere göre HEM'lere devam eden yetişkinlerin medeni durum değişkenine göre eğitim talepleri incelendiğinde ölçeğin sosyal boyutu ($\bar{X}$=3,4072), mesleki boyutu ($\bar{X}$=2,4961), kişisel boyutu ($\bar{X}$=2,6168) anlamlı bir fark göstermezken;

kendini geliştirmek boyutu ($\bar{X}$=2,4523), ekonomik boyuta ($\bar{X}$=2,4364) göre anlamlı bir fark göstermektedir.

HEM'lere devam eden yetişkinlerin eğitim durumlarına göre eğitim taleplerini ortaya koymaya yönelik ANOVA Testi sonuçları Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8 HEM'lere devam eden yetişkinlerin eğitim taleplerinin kendilerinin eğitim durumu değişkenine göre Tek Yönlü ANOVA Testi sonuçları

		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Sosyal	Gruplar Arası	17,408	5	3,482	4,383	,001*	2-5 3-5
	Gruplar içi	212,858	268	,794			
	Toplam	230,266	273				
Mesleki	Gruplar Arası	5,314	5	1,063	,755	,583	
	Gruplar içi	377,250	268	1,408			
	Toplam	382,564	273				
Kendini Geliştirmek	Gruplar Arası	11,576	5	2,315	1,667	,143	
	Gruplar içi	372,181	268	1,389			
	Toplam	383,757	273				
Ekonomik	Gruplar Arası	40,260	5	8,052	6,012	,000*	2-5 4-5
	Gruplar içi	358,942	268	1,339			
	Toplam	399,202	273				
Kişisel	Gruplar Arası	7,257	5	1,451	1,023	,405	
	Gruplar içi	380,324	268	1,419			
	Toplam	387,582	273				

*P<0,05 1- Okuma yazma biliyor ancak bir okul bitirmemiş 2- İlkokul 3- Ortaokul/İlköğretim 4- Lise 5- Yüksek Okul/Üniversite 6- Yüksek Lisans/Doktora

Tablo 8'deki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların eğitim durumları ile eğitim talebinin alt boyutu olan "Sosyal" [F (5-268)= 4,383, p<0,05], "Ekonomik" [F(5-268=6,012 p<0,05] puanı ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmakta olup, "Sosyal", "Ekonomik" boyutlarında anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Post Hoc testlerinden Tukey HSD testi yapılmıştır.

Eğitim durumları İlkokul ve Ortaokul/İlköğretim olan katılımcıların "Sosyal" boyutta puanı ortalaması (İlkokul $\bar{X}$=3,2191, Ortaokul/İlköğretim $\bar{X}$=3,0940) iken, eğitim durumları Yüksek Okul/Üniversite olan katılımcıların "Sosyal" boyutta puan ortalaması (Yüksek Okul/Üniversite $\bar{X}$=3,7747)'dir. Eğitim durumları Yüksek Okul/Üniversite olan katılımcıların eğitim talebi İlkokul ve Ortaokul/İlköğretim olan katılımcılara göre daha çok sosyal nedenler kaynaklıdır.

Eğitim durumları İlkokul ve Lise olan katılımcıların "Ekonomik" boyutta puanı ortalaması (İlkokul $\bar{X}$=2,9198, Lise $\bar{X}$=2,4954) iken, eğitim durumları Yüksek Okul/Üniversite ve Yüksek Lisans/Doktora olan katılımcıların "Ekonomik" boyutta puan ortalaması (Yüksek Okul/Üniversite $\bar{X}$=1,9267, Yüksek Lisans/Doktora ($\bar{X}$=1,4444)'dür. Eğitim durumları İlkokul ve Lise olan katılımcıların eğitim talebi Yüksek Okul/Üniversite ve Yüksek Lisans/Doktora olan katılımcılara göre daha çok ekonomik nedenler kaynaklıdır.

Tablo 9'daki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların eşlerinin eğitim durumları ile eğitim talebinin alt boyutu olan "Sosyal" [F(6-188)=3,205, p<0,05], "Ekonomik" [F(6-188=2,314 p<0,05] puanı ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmakta olup, "Mesleki", "Kendini Geliştirmek", "Kişisel" ,boyutlarında anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Post Hoc testlerinden Tukey HSD testi yapılmıştır.

Eşlerinin eğitim durumları İlkokul olan katılımcıların "Sosyal" boyutta puanı ortalaması (İlkokul $\bar{X}$=3,0893) iken, eşlerinin eğitim durumları Yüksek Okul/Üniversite olan katılımcıların "Sosyal" boyutta puan ortalaması (Yüksek Okul/Üniversite $\bar{X}$=3,6342)'dir. Eşlerinin eğitim durumu Yüksek Okul/Üniversite olan katılımcıların eğitim talebi eşlerinin eğitim durumu İlkokul olan katılımcılara göre daha çok sosyal nedenler kaynaklıdır.

Eşlerinin eğitim durumları Ortaokul/İlköğretim olan katılımcıların "Ekonomik" boyutta puanı ortalaması (Ortaokul/İlköğretim $\bar{X}$=2,8519) iken, eşlerinin eğitim

durumları Yüksek Okul/Üniversite olan katılımcıların "Ekonomik" boyutta puan ortalaması (Yüksek Okul/Üniversite $\bar{X}$=2,000)'dir. Eşlerinin eğitim durumu Ortaokul/İlköğretim olan katılımcıların eğitim talebi eşlerinin eğitim durumu Yüksek Okul/Üniversite olan katılımcılara göre daha çok ekonomik nedenler kaynaklıdır.

HEM'lere devam eden yetişkinlerin eşlerinin eğitim durumlarına göre eğitim taleplerini ortaya koymaya yönelik ANOVA Testi sonuçları Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9 HEM'lere devam eden yetişkinlerin eğitim taleplerinin eşlerinin eğitim durumu değişkenine göre Tek Yönlü ANOVA Testi sonuçları

		Kareler Toplamı	**Sd**	**Kareler Ortalaması**	**F**	**P**	**Anlamlı Fark**
Sosyal	Gruplar Arası	15,910	6	2,652	3,205	,005*	3-6
	Gruplar içi	155,555	188	,827			
	Toplam	171,465	194				
Mesleki	Gruplar Arası	5,034	6	,839	,585	,742	
	Gruplar içi	269,684	188	1,434			
	Toplam	274,718	194				
Kendini Geliştirmek	Gruplar Arası	9,167	6	1,528	1,211	,303	
	Gruplar içi	237,253	188	1,262			
	Toplam	246,420	194				
Ekonomik	Gruplar Arası	21,484	6	3,581	2,314	,035*	4-6
	Gruplar içi	290,951	188	1,548			
	Toplam	312,435	194				
Kişisel	Gruplar Arası	7,843	6	1,307	,976	,443	
	Gruplar içi	251,881	188	1,340			
	Toplam	259,724	194				

*P<0,05 1- Okuma yazma biliyor ancak bir okul bitirmemiş 2- İlkokul 3- Ortaokul/İlköğretim 4- Lise 5- Yüksek Okul/Üniversite 6- Yüksek Lisans/Doktora

Tablo 10'daki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların mesleki durumları ile eğitim talebinin alt boyutu olan "Mesleki" [F(7-266)=4,807, p<0,05], "Kendini Geliştirmek" [F(7-266=4,534 p<0,05], "Ekonomik" [F(7-266)=4,282, p<0,05] puanı ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmakta olup, "Mesleki", "Kendini Geliştirmek", "Ekonomik" ,boyutlarında anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Post Hoc testlerinden Tukey HSD testi yapılmıştır.

HEM'lere devam eden yetişkinlerin mesleki durum değişkenine göre eğitim taleplerini ortaya koymaya yönelik ANOVA Testi sonuçları Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10 HEM'lere devam eden yetişkinlerin eğitim taleplerinin kendilerinin mesleki durum değişkenine göre Tek Yönlü ANOVA Testi sonuçları

		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Sosyal	Gruplar Arası	6,187	7	,884	1,049	,397	
	Gruplar içi	224,079	266	,842			
	Toplam	230,266	273				
Mesleki	Gruplar Arası	33,651	7	4,807	3,665	,001*	1-6,1-8 2-6,2-8
	Gruplar içi	348,913	266	1,312			
	Toplam	382,564	273				
Kendini Geliştirmek	Gruplar Arası	40,910	7	5,844	4,534	,000*	1-51-6 2-5, 2-6 7-5, 7-6
	Gruplar içi	342,848	266	1,289			
	Toplam	383,757	273				
Ekonomik	Gruplar Arası	40,425	7	5,775	4,282	,000*	1-7 2-7
	Gruplar içi	358,778	266	1,349			
	Toplam	399,202	273				
Kişisel	Gruplar Arası	8,409	7	1,201	,843	,553	
	Gruplar içi	379,173	266	1,425			
	Toplam	387,582	273				

*P<0,05 1- Memur/Memur Emeklisi 2- İşçi/İşçi Emeklisi 3- Çiftçi 4- Serbest meslek 5- Esnaf/Tüccar 6- İşsiz 7- Ev Hanımı 8-Diğer

Mesleki durumları Memur/Memur Emeklisi ve İşçi/İşçi Emeklisi olan katılımcıların "Mesleki" boyutta puanı ortalaması (Memur/Memur Emeklisi $\bar{X}$=2,0170, İşçi/İşçi Emeklisi $\bar{X}$=2,2805) iken, mesleki durumları İşsiz ve Diğer olan katılımcıların "Mesleki" boyutta puan ortalaması (İşsiz $\bar{X}$=2,8833, Diğer $\bar{X}$=3,2738)'dir. Mesleki durumu İşsiz ve Diğer olan katılımcıların eğitim talebi Memur/Memur Emeklisi ve İşçi/İşçi Emeklisi olan katılımcılara göre daha çok mesleki nedenler kaynaklıdır.

Mesleki durumları Memur/Memur Emeklisi, İşçi/İşçi Emeklisi ve Ev Hanımı olan katılımcıların "Kendini geliştirmek" boyutta puanı ortalaması (Memur/Memur Emeklisi $\bar{X}$=2,3807, İşçi/İşçi Emeklisi $\bar{X}$=2,2683, Ev Hanımı $\bar{X}$=2,4103) iken, mesleki durumları İşsiz ve Diğer olan katılımcıların "Kendini Geliştirmek" boyutta puan

ortalaması (İşsiz $\bar{X}$=3,1583, Diğer $\bar{X}$=3,1905)'dir. Mesleki durumu İşsiz ve Diğer olan katılımcıların eğitim talebi Memur/Memur Emeklisi, İşçi/İşçi Emeklisi ve Ev Hanımı olan katılımcılara göre daha çok kendini geliştirmek nedenler kaynaklıdır.

Mesleki durumları Memur/Memur Emeklisi ve İşçi/İşçi Emeklisi olan katılımcıların "Ekonomik" boyutta puanı ortalaması (Memur/Memur Emeklisi $\bar{X}$=1,7727, İşçi/İşçi Emeklisi $\bar{X}$=1,9837) iken, mesleki durumları Ev Hanımı olan katılımcıların "Mesleki" boyutta puan ortalaması (Ev Hanımı $\bar{X}$=2,7094)'dür. Mesleki durumu Ev Hanımı olan katılımcıların eğitim talebi Memur/Memur Emeklisi ve İşçi/İşçi Emeklisi olan katılımcılara göre daha çok ekonomik nedenler kaynaklıdır.

HEM'lere devam eden yetişkinlerin eşlerinin mesleki durumlarına göre eğitim taleplerini ortaya koymaya yönelik ANOVA Testi sonuçları Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11 HEM'lere devam eden yetişkinlerin eğitim taleplerinin eşlerinin mesleki durumu değişkenine göre Tek Yönlü ANOVA Testi sonuçları

		Kareler Toplamı	**Sd**	**Kareler Ortalaması**	**F**	**P**
Sosyal	Gruplar Arası	9,419	7	1,346	1,553	,152
	Gruplar içi	162,046	187	,867		
	Toplam	171,465	194			
Mesleki	Gruplar Arası	11,204	7	1,601	1,136	,342
	Gruplar içi	263,514	187	1,409		
	Toplam	274,718	194			
Kendini Geliştirmek	Gruplar Arası	6,856	7	,979	,765	,618
	Gruplar içi	239,564	187	1,281		
	Toplam	246,420	194			
Ekonomik	Gruplar Arası	20,574	7	2,939	1,883	,074
	Gruplar içi	291,861	187	1,561		
	Toplam	312,435	194			
Kişisel	Gruplar Arası	7,850	7	1,121	,833	,561
	Gruplar içi	251,874	187	1,347		
	Toplam	259,724	194			

*P<0,05 1- Memur/Memur Emeklisi 2- İşçi/İşçi Emeklisi 3- Çiftçi 4- Serbest meslek 5- Esnaf/Tüccar 6- İşsiz 7- Ev Hanımı 8-Diğer

Tablo 11'de eğitim talebinin katılımcıların eşlerinin mesleğine göre "Sosyal"," Mesleki", "Kendini Geliştirmek"," Ekonomik", "Kişisel" alt boyutlarında herhangi bir anlamlı farklılaşma gözlenmemiştir.

HEM'lere devam eden yetişkinlerin çalışma durumlarına göre eğitim taleplerini ortaya koymaya yönelik ANOVA Testi sonuçları Tablo 12'de verilmiştir.

Tablo 12 HEM'lere devam eden yetişkinlerin eğitim taleplerinin kendilerinin çalışma durumu değişkenine göre Tek Yönlü ANOVA Testi sonuçları

		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Sosyal	Gruplar Arası	4,670	5	,934	1,110	,356	
	Gruplar içi	225,596	268	,842			
	Toplam	230,266	273				
Mesleki	Gruplar Arası	22,029	5	4,406	3,275	,007*	2-6
	Gruplar içi	360,535	268	1,345			
	Toplam	382,564	273				
Kendini Geliştirmek	Gruplar Arası	23,064	5	4,613	3,427	,005*	5-6
	Gruplar içi	360,694	268	1,346			
	Toplam	383,757	273				
Ekonomik	Gruplar Arası	23,796	5	4,759	3,398	,005*	2-5
	Gruplar içi	375,406	268	1,401			
	Toplam	399,202	273				
Kişisel	Gruplar Arası	7,612	5	1,522	1,074	,375	
	Gruplar içi	379,970	268	1,418			
	Toplam	387,582	273				

*P<0,05 1- Özel Sektör 2- Kamu(Daimi Kadrolu) 3-Kamu (Sözleşmeli) 4-Kamu (Geçici İşçi) 5- Çalışmıyor 6- İşsiz

Tablo 12'deki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların çalışma durumları ile eğitim talebinin alt boyutu olan "Mesleki" [F(5-268)=4,406, p<0,05], "Kendini Geliştirmek" [F(5-268=4,613 p<0,05], "Ekonomik" [F(5-268)=4,759, p<0,05] puanı ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmakta olup, "Sosyal", "Kişisel" boyutlarında anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Post Hoc testlerinden Tukey HSD testi yapılmıştır.

Çalışma durumları Kamu (Daimi Kadrolu) olan katılımcıların "Mesleki" boyutta puanı ortalaması (Kamu (Daimi Kadrolu) $\bar{X}$=2,0278) iken, çalışma durumları işsiz olan

katılımcıların “Mesleki” boyutta puan ortalaması (İşsiz $\bar{X}$=2,9602)’dir. Çalışma durumu İşsiz olan katılımcıların eğitim talebi Kamu (Daimi Kadrolu) olan katılımcılara göre daha çok mesleki nedenler kaynaklıdır.

Çalışma durumları Çalışmıyor olan katılımcıların “Kendini Geliştirmek” boyutta puanı ortalaması (Çalışmıyor $\bar{X}$=2,4272) iken, çalışma durumları İşsiz olan katılımcıların “Kendini Geliştirmek” boyutta puan ortalaması (İşsiz $\bar{X}$=3,1080)’dir. Çalışma durumu İşsiz olan katılımcıların eğitim talebi Çalışmıyor olan katılımcılara göre daha çok kendini geliştirmek nedenli kaynaklıdır.

Çalışma durumları Kamu (Daimi Kadrolu) olan katılımcıların “Ekonomik” boyutta puanı ortalaması (Kamu (Daimi Kadrolu) $\bar{X}$=1,8444) iken, çalışma durumları Çalışmıyor olan katılımcıların “Ekonomik” boyutta puan ortalaması (İşsiz $\bar{X}$=2,5696)’dir. Çalışma durumu Çalışmıyor olan katılımcıların eğitim talebi Kamu (Daimi Kadrolu) olan katılımcılara göre daha çok ekonomik nedenler kaynaklıdır.

HEM’lere devam eden yetişkinlerin çalışma durumlarına göre eğitim taleplerini ortaya koymaya yönelik ANOVA Testi sonuçları Tablo 12’te verilmiştir

Tablo 13’deki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların eşlerinin çalışma durumları ile eğitim talebinin alt boyutu olan “Ekonomik” [F(5-189=3,229 p<0,05] puanı ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmakta olup, ”Sosyal”, “Mesleki”, “Kendini Geliştirmek”, “Kişisel” ,boyutlarında anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Post Hoc testlerinden Tukey HSD testi yapılmıştır.

Eşlerinin çalışma durumları Özel Sektör ve Kamu (Geçici İşçi) olan katılımcıların “Ekonomik” boyutta puanı ortalaması (Özel Sektör $\bar{X}$=2,6566, Kamu (Geçici İşçi) $\bar{X}$=3,1875) iken, eşlerinin çalışma durumları Kamu (Daimi Kadrolu) olan katılımcıların “Ekonomik” boyutta puan ortalaması (Kamu (Daimi Kadrolu $\bar{X}$=1,9444)’dür. Eşlerinin çalışma durumu Özel Sektör ve Kamu (Geçici İşçi) olan

katılımcıların eğitim talebi eşlerinin çalışma durumu Kamu (Daimi Kadrolu) olan katılımcılara göre daha çok ekonomik nedenler kaynaklıdır.

Tablo 13 HEM'lere devam eden yetişkinlerin eğitim taleplerinin eşlerinin çalışma durumu değişkenine göre Tek Yönlü ANOVA Testi sonuçları

		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Sosyal	Gruplar Arası	6,694	5	1,339	1,536	,181	
	Gruplar içi	164,771	189	,872			
	Toplam	171,465	194				
Mesleki	Gruplar Arası	9,566	5	1,913	1,364	,240	
	Gruplar içi	265,152	189	1,403			
	Toplam	274,718	194				
Kendini Geliştirmek	Gruplar Arası	8,226	5	1,645	1,305	,263	
	Gruplar içi	238,194	189	1,260			
	Toplam	246,420	194				
Ekonomik	Gruplar Arası	24,589	5	4,918	3,229	,008*	1-2 2-4
	Gruplar içi	287,846	189	1,523			
	Toplam	312,435	194				
Kişisel	Gruplar Arası	6,827	5	1,365	1,020	,407	
	Gruplar içi	252,897	189	1,338			
	Toplam	259,724	194				

*P<0,05 1- Özel Sektör 2- Kamu(Daimi Kadrolu) 3-Kamu (Sözleşmeli) 4-Kamu (Geçici İşçi) 5- Çalışmıyor 6- İşsiz

Tablo 14'teki analiz sonuçlarına göre, katılımcıların aylık gelir durumları ile eğitim talebinin alt boyutu olan "Ekonomik" [F(4-269)=6,335, p<0,05] puanı ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmakta olup, "Sosyal", "Mesleki", "Kendini Geliştirmek" ve "Kişisel" boyutlarında anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Post Hoc testlerinden Tukey HSD testi yapılmıştır.

Aylık gelir durumları 1500 TL ve altı, 1501-2000 olan katılımcıların "Ekonomik" boyutta puanı ortalaması (1500 TL ve altı $\bar{X}$=2,8547, 1501-2000 $\bar{X}$=2,5583) iken, aylık gelirleri 5000 TL ve üzeri olan katılımcıların "Ekonomik" boyutta puan ortalaması (5000 TL ve üstü $\bar{X}$=1,9149)'dir. Aylık geliri 1500 TL ve altı, 1500-2000 olan katılımcıların eğitim talebi 5000 TL ve üzeri olan katılımcılara göre daha çok ekonomik nedenler kaynaklıdır.

HEM'lere devam eden yetişkinlerin aylık gelir durumuna göre eğitim taleplerini ortaya koymaya yönelik ANOVA Testi sonuçları Tablo 14'te verilmiştir

Tablo 14 HEM'lere devam eden yetişkinlerin eğitim taleplerinin aylık gelir durumu değişkenine göre Tek Yönlü ANOVA Testi sonuçları

		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Sosyal	Gruplar Arası	6,438	4	1,610	1,934	,105	
	Gruplar içi	223,828	269	,832			
	Toplam	230,266	273				
Mesleki	Gruplar Arası	5,162	4	1,290	,920	,453	
	Gruplar içi	377,402	269	1,403			
	Toplam	382,564	273				
Kendini Geliştirmek	Gruplar Arası	7,686	4	1,922	1,374	,243	
	Gruplar içi	376,071	269	1,398			
	Toplam	383,757	273				
Ekonomik	Gruplar Arası	25,341	4	6,335	4,558	,001*	1-3,1-5,2-5
	Gruplar içi	373,862	269	1,390			
	Toplam	399,202	273				
Kişisel	Gruplar Arası	7,134	4	1,783	1,261	,286	
	Gruplar içi	380,448	269	1,414			
	Toplam	387,582	273				

*P<0,05 1-1500 TL ve altı 2- 1501-2000 3-2001-3000 4-3501-4000 5- 5000 TL ve üzeri

Tablo 15'deki analiz sonuçlarına göre evdeki kişi sayısı durumları ile eğitim talebinin alt boyutu olan "Mesleki" [F(8-265)=2,637, p<0,05] puanı ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmakta olup, "Sosyal", "Ekonomik", "Kendini Geliştirmek" ve "Kişisel" boyutlarında anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Post Hoc testlerinden Tukey HSD testi yapılmıştır.

Evdeki kişi sayısı bir olan katılımcıların "Mesleki" boyutta puanı ortalaması (Bir $\bar{X}$=1,6389) iken, evdeki kişi sayısı dört ve yedi olan katılımcıların "Mesleki" boyutta puan ortalaması (Dört $\bar{X}$=2,7778, Yedi $\bar{X}$=3,2045)'dir. Evdeki kişi sayısı dört ve yedi olan katılımcıların eğitim talebi bir olan katılımcılara göre daha çok mesleki nedenler kaynaklıdır.

HEM'lere devam eden yetişkinlerin evdeki kişi sayısına göre eğitim taleplerini ortaya koymaya yönelik ANOVA Testi sonuçları Tablo 15'te verilmiştir.

Tablo 15 HEM'lere devam eden yetişkinlerin eğitim taleplerinin evdeki kişi sayısı değişkenine göre Tek Yönlü ANOVA Testi sonuçları

		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Sosyal	Gruplar Arası	5,746	8	,718	,848	,561	
	Gruplar içi	224,520	265	,847			
	Toplam	230,266	273				
Mesleki	Gruplar Arası	28,213	8	3,527	2,637	,009*	1-4 1-7
	Gruplar içi	354,351	265	1,337			
	Toplam	382,564	273				
Kendini Geliştirmek	Gruplar Arası	16,484	8	2,061	1,487	,162	
	Gruplar içi	367,273	265	1,386			
	Toplam	383,757	273				
Ekonomik	Gruplar Arası	21,777	8	2,722	1,911	,059	
	Gruplar içi	377,425	265	1,424			
	Toplam	399,202	273				
Kişisel	Gruplar Arası	7,154	8	,894	,623	,758	
	Gruplar içi	380,428	265	1,436			
	Toplam	387,582	273				

*P<0,05 1)Bir2)İki 3)Üç 4)Dört 5)Beş 6)Altı 7)Yedi 8)Sekiz 9)On bir

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu bölümde verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgulara dayalı sonuçlar ele alınmıştır. Bunun yanı sıra, alanyazındaki ilgili araştırma sonuçları ile bu araştırmanın sonuçları karşılaştırılarak ortak ve farklı yönlere vurgu yapılmıştır. Ayrıca araştırmanın sonuçları ışığında öneriler sunulmuştur.

Araştırmada yetişkinlerin eğitim taleplerinin incelenmesi üzerinde durulmuştur. Ayrıca eğitim talebinin çeşitli değişkenler açısından farklılaşıp farklılaşmadığına bakılmıştır.

Araştırma verileri iki bölümde ele alınmıştır. Birinci bölümde toplumsal cinsiyet bağlamında eğitim istemlerinin değerlendirilmesi ölçeğinin alt boyutlarına ilişkin katılım düzeyleri incelenmiştir. Ölçeğin boyutlardan en fazla katılıma sahip olan ifadeler incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre yetişkinlerin "Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Eğitim İstemlerinin Değerlendirilmesi Ölçeği" nin alt boyutlarından en fazla "yeni şeyler öğrenmek" ifadesi, en az düzeyde "iş yeri açmak" alt boyutundaki maddeye katılım göstermişlerdir. İkinci bölümde yetişkinlerin eğitim taleplerinin çeşitli değişkenlerle (cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu, eşinin eğitim durumu, mesleki durum, eşinin mesleki durumu, çalışma durumu, eşinin çalışma durumu, aylık gelir, evdeki kişi sayısı) ilişkisine bakılmış ve elde edilen sonuçlara göre cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu, eşinin eğitim durumu, mesleki durum, çalışma durumu, eşinin çalışma durumu, aylık gelir ve evdeki kişi sayısı açısından gruplar arasında istatistiksel farklılık bulunurken; eşinin mesleki durumu değişkeni açısından gruplar arasında bir farklılaşma olmadığı bulunmuştur. Elde edilen sonuçlar alan yazını sonuçlarıyla karşılaştırıldığında benzerlik olduğu görülmüştür.

5.1. HEM'lere Devam Eden Yetişkinlerin Ölçeğin Alt Boyutlarına İlişkin Katılım Düzeyi

Araştırma bulguları incelendiğinde yetişkinlerin eğitim taleplerinin ölçeğin alt boyutlarından en fazla "Sosyal" boyutunda yer alan maddelere katılım gösterdikleri belirlenmiştir. Bu alt ölçekte yar alan maddeler; "Yeni şeyler öğrenmek",

"Çevresindekilere daha faydalı olmak", "Ev dışında faaliyetlerde bulunmak", "Boş zamanları değerlendirmek", "Yeni insanlarla tanışmak", "Arkadaşlarla ortak bir faaliyet içinde bulunmak" maddeleridir. İnsanlar kültürel yaşantı ve duygularının yönlendirmesiyle başkalarına her zaman ihtiyaç duymuştur. Bunun sonucunda da toplumsal yaşam şekillenmiştir. Bireyin bir gruba ait olma ihtiyacı, topluluk duygusuna bağlıdır (Aksan ve Alptekin, 2009). Maslow'a (1987) göre aidiyet, bireyin diğerleri tarafından tanınma, kabul edilme, değer verilme ve önem taşıma gereksinimidir. Bireyler sevgi gereksinimlerini tatmin etmek ve güven içinde olmak için başka bireylerle beraber olmaktadırlar (Aytaç, 2000). Toplumsal hayat içinde kişilerin en büyük ihtiyaçlarından biri de sosyalleşme ihtiyacıdır. Bireysel olarak farklı olmalarına karşın her birey diğerleriyle ilişki kurmak, ilişkiye bağlılıklarını geliştirmek ve diğerlerinin nazarında saygınlık kazanmak ihtiyacı hissetmektedir (Somers, 1999). Kişiler toplumsallaşma adına çeşitli katılımlarda bulunmaktadır. Bu katılımlar ile farklı kişilerle iletişime geçmeye ve sosyal çevre oluşturmaya, yalnızlıktan kurtulmaya çalışmaktadır (Ünal, 1996). Sosyal yönlerini destekleyici bu eğitimler ile toplumsal yönlerini kuvvetlendirmektedirler. Bu şekilde bireyler hayatlarında olumlu değişiklikler yaratabilmektedirler (Geray, 2002).

Yetişkinlerin en az katılım sağladığı alt boyut ise "Ekonomik" boyuttur. Belirtilen boyut içinde; "Kursiyerlere verilen ekonomik destekten yararlanmak", "Maddi kazanç elde etmek", "Çeyizlik ürünleri ucuza mal etmek" maddeleri yer almaktadır. Bireylerin ekonomik çıkarları da eğitim talebini etkilemektedir. Eğitim sonucunda elde edecekleri maddi faydalar bu nedenle eğitim talebini de etkilemektedir (Aşır, 2011). Ekonomik bağımsızlık kazanmak amacıyla da bu eğitimler talep edilmektedir (Sayılan, 2005). Bütün bu açıklamalar birlikte değerlendirildiğinde yetişkinlerin eğitim taleplerinin sosyal alanlarda yoğunlaştığı söylenebilir. Yetişkinlerin içinde büyüdüğü sosyal çevrenin özellikleri bu durumu etkilemektedir.

5.2. Yetişkinlerin Eğitim Talebinin Çeşitli Değişkenlerle İlişkisi

Eğitim talebi ile ilgili alan yazın incelendiğinde eğitim talebini etkileyenlerin daha çok cinsiyet, yaş, eğitim durumu ve sosyo-ekonomik değişkenler olduğu görülmektedir (Ünal, 1996). Araştırmada HEM'lere devam eden yetişkinlerin cinsiyet değişkenine

göre ölçeğin mesleki alt boyutu, kendini geliştirmek alt boyutu ile kişisel alt boyutuna ilişkin eğitim talepleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu gözlemlenmiştir. Kişisel özelliklerle ilgili en önemli değişkenlerden biri de yetişkinin cinsiyetidir. Yetişkinlerin eğitim talebi cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde ekonomik eğitim talepleri düzeyinin kadınlarda daha çok yüksek olduğu görülmüştür. Sonuçla ile alanyazın arasında da tutarlılık tespit edilmiştir. Konu ile ilgili incelenen kaynaklar ve araştırmalarda cinsiyet ile eğitim talebi arasında anlamlı bir farklılaşma olduğu görülmektedir. Bu sonuç kadınların ekonomik sorunlarının daha çok olduğu ve bu konuda ekonomik bağımsızlıklarını kazanmak için talepte bulunmalarına bağlanmaktadır (Tuğrul, 1982; Tekin, 1988; Miser, 1987; Kılıç, 1981; Ünal, 1996; Aşır, 2011; Sayılan, 2005). Aşır'a (2011) göre eğitim talebinin cinsiyete göre değişiklik göstermesinin nedeni kadınların cinsler arasındaki eşitsizliği sona erdirme isteği, ekonomik bağımsızlığını kazanarak toplumda güçlü bir konuma sahip olma isteğidir. Geray (2002) kadınların hayatlarında değişime yol açacak onlara fırsatlar sunacak eğitimlere daha çok yöneldiğini tespit etmiştir. Çakır (1983), yaptığı çalışmada eğitim talebi ile cinsiyet arasında anlamlı ilişki bulmuştur. Ayhan (1988), kurslara katılan yetişkinlerle yaptığı bir araştırmada kadınların katıldığı kurslarda eğitim taleplerinin özel ihtiyaçlarını karşılamak ve ekonomik gelir elde etmek olduğunu tespit etmiştir. Ayhan'ın (1993) yaptığı bir diğer araştırmada da cinsiyetin kurslara katılımda farklılık yarattığı görülmüştür. Sayılan (2005), Türkiye'de okur yazarlık ile ilgili bir eğitim eksikliği olduğunu vurgulamıştır. Bu eksikliğinde daha çok kadınlarda olduğunu tespit etmiştir. Bu durumunda yetişkin eğitiminde cinsiyet açısından farklılık oluşturduğunu vurgulamıştır. Kılıç'ın (1981) yaptığı araştırmada da yaygın eğitim kurumlarında yapılan eğitim programlarında kadınların hayatlarında farklılık oluşturacak eğitimlerin yer almadığı görülmüştür. Kadınların daha çok bu konudaki eğitimlere talep gösterdiği vurgulanmaktadır.

Yetişkinlerin yaşları arttıkça HEM'lerde mesleki, kendini geliştirmek, kişisel gelişim boyutlarındaki eğitim programlarına daha çok talepte bulundukları tespit edilmiştir. Başka bir deyişle yaşı daha genç olanlar daha fazla talepte bulunmaktadır. Bunun nedeni belli yaş gruplarındakilerin belirli düzeydeki eğitimleri talep etmesidir (Ünal, 1996). Miser (1987), eğitimlere katılanların yaşı daha genç olanlarda daha fazla olduğunu tespit etmiştir. Tekin (1988), kadın kursiyer sayısının yaş arttıkça azaldığını

ve talebinde bu yönde etkilendiğini tespit etmiştir. Gür ve Kurt (2011) da yaş grubuna göre eğitim talebinin farklılaştığını belirtmiştir. Alt yaş grubundaki bireylerin ekonomi boyutundaki eğitimlere katılma konusundaki isteklilik düzeylerinin daha ileri yaş gruplarına göre yüksek olduğunu bulmuştur.

Araştırmaya katılanların medeni durumları ile "Ekonomik", "Kendini geliştirmek" konusundaki talepler arasında anlamlı fark bulunmuştur. Bekar katılımcıların "kendini geliştirmek" konusundaki talepleri yüksek bulunurken; evli katılımcıların "ekonomik" taleplerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Gür ve Kurt (2011) da yaptığı araştırmada katılımcıların ekonomi boyutundaki konulara ilişkin katılımlarının medeni duruma göre farklılaştığı belirtilmiştir. Ayrıca ekonomi konusundaki eğitime katılmada istekli olanların daha çok bekar ve nişanlı bireyler olduğunu tespit etmiştir. Aşır (2011), kadınların eğitime katılımları ve çalışması ile ilgili problemler arasında aile izni olmasının önemli olduğunu belirtmiştir. Bu durum da eğitim talebine yansımıştır.

Araştırmaya katılan yetişkinlerin eğitim durumlarına göre incelendiğinde anlamlı farklılık bulunmuştur. Eğitim durumları Yüksek Okul/Üniversite olan katılımcıların eğitim talebi İlkokul ve Ortaokul/İlköğretim olan katılımcılara göre daha çok "sosyal" nedenler; eğitim durumu İlkokul ve Lise olan katılımcıların eğitim talebi Yüksek Okul/Üniversite ve Yüksek Lisans/Doktora olan katılımcılara göre daha çok "ekonomik" kaynaklıdır.Araştırmaya katılan yetişkinlerin eğitim talepleri eşlerinin eğitim durumlarına göre incelendiğinde ise eşlerinin eğitim durumu Yüksek Okul/Üniversite olan katılıcıların eğitim talebi eşlerinin eğitim durumu İlkokul olan katılımcılara göre daha çok sosyal nedenler kaynaklıdır. Ayrıca eşlerinin eğitim durumu Ortaokul/İlköğretim olan katılımcıların eğitim talebi eşlerinin eğitim durumu Yüksek Okul/Üniversite olan katılımcılara göre daha çok ekonomik nedenler kaynaklıdır. Eğitim durumu ile ekonomik kaygılar arasında ilişki olduğu söylenebilmektedir. Serin'e (1979) göre kültür seviyesi yüksek kişilerin ve yetenekli insanların eğitim talebi daha fazladır. Ailedeki bireylerin eğitim düzeyi de bu durumu etkilemekte ve tercihleri belirlemektedir. Eğitim düzeyi ile eğitim talebi arasında doğru yönlü bir ilişki olduğu görülmektedir (Sönmez, 2007). Bahçeşehir Üniversitesi Ekonomik ve Toplumsal Araştırma Merkezi [(BETAM), 2015], yayınladığı raporda

kadınların eğitim seviyesi ile işgücüne katılım arasında bağlantı olduğuna değinilmiştir. Bu durum da eğitim talebini etkilemiştir. Eğitimin bireyin sosyal sınıflar arasında geçişini kolaylaştırması da talebi bu yönde etkilemektedir (Yolcu ve Polat, 2015).

Araştırmaya katılan yetişkinlerin eğitim talepleri mesleki durumlara göre incelendiğinde anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Mesleki durumu İşsiz ve diğer olan katılımcıların eğitim talebi Memur/Memur Emeklisi ve İşçi/İşçi Emeklisi oln katılımcılara göre daha çok mesleki nedenlerdir. Mesleki durumu İşsiz ve Diğer olan katılımcıların eğitim talebi Memur/Memur Emeklisi, İşçi/İşçi Emeklisi ve Ev Hanımı olan katılımcılara göre daha çok kendini geliştirmek kaynaklıdır. Mesleki durumu Ev Hanımı olan katılımcıların eğitim talebi Memur/Memur Emeklisi ve İşçi/İşçi Emeklisi olan katılımcılara göre daha çok ekonomik nedenlidir. Eğitim talebinin belirleyicileri arasındaki önemli unsurlardan biri meslektir (Ünal, 1996). Bireyler çalışmak istedikleri mesleklere yönelik olarak eğitim talebi oluşturabilmektedir. Meslek seçimi ile bireyin ekonomik durumu da değişeceğinden özellikle yüksek gelir getirici mesleklere ulaştıracak eğitimlere talep de çoktur (Yılmaz, 2009). Bu nedenle işsiz olan ve çalışmak isteyen yetişkinler kendilerini meslek sahibi yapacak veya bu yönde gelişebilecekleri kurslara katılmaktadırlar. Meslek tercihini uygulamaya çalışmak eğitim talebini önemli ölçüde etkilemektedir (Tural, 1990). BETAM (2015) raporunda kadınların mesleki durumu ile eğitime katılım arasında ilişki olduğuna değinilmiştir. Çobanoğlu'nun (1981) yaptığı araştırmada mesleki talebin etkili olduğu vurgulanmaktadır. Gül ve Kurt (2011) yaptıkları araştırmaya göre ev hanımı olan kadınlar, ev ekonomisine katkıda bulunabilecek çalışmalarda yer almaktadır. Özellikle kurs bitiminde kadın katılımcıların kursta kazandıkları becerileri kazanca çevirdiğine dikkat çekmiştir. Özellikle yüksek statülü meslek guruplarına dahil olmak eğitim talebini de etkilemektedir (Yolcu ve Polat, 2015). Araştırmaya katılan yetişkinlerin eşlerinin eğitim durumuna göre inceleme yapıldığında ise anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Katılımcıların çalışma durumuna göre yapılan incelemede de anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Çalışma durumu İşsiz olanların eğitim talebi Kamu (Daimî Kadrolu) olanlara göre daha çok mesleki nedenlidir. Çalışma durumu işsiz olan katılımcıların

eğitim talebi ise Çalışmıyor olanlara göre daha çok kendini geliştirmek nedenlidir. Çalışma durumu Çalışmıyor olan katılımcıların eğitim talebi Kamu (Daimî Kadrolu) olan işçilere göre daha çok ekonomik neden kaynaklıdır. Araştırmaya katılan yetişkinlerin eşlerinin çalışma durumlarına göre yapılan incelemede anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Eşlerinin çalışma durumu Özel Sektör ve Kamu (Geçici İşçi) olan katılımcıların eğitim talebi eşlerinin çalışma durumu Kamu (Daimî Kadrolu) olan katılımcılara göre daha çok ekonomik nedenler kaynaklıdır. İş güvencesi, içinde bulunduğumuz dönemde hızlı değişimler yaşanması nedeniyle endişe konusu olan bir olgudur (Poyraz ve Kaya, 2008). Bu nedenle yetişkinler de eğitim taleplerini bu endişe çevresinde şekillendirebilmektedir. Mesleki gelişimlerini ve ekonomik çıkarlarını ön plana almaktadırlar (Tural, 1994). Barutçuoğlu (1996) yaptığı araştırmada talebi etkileyen iş bulma beklentisi olduğu belirtilmiştir. Mutaf (1995), bireylerin mesleki beklentilerinin talebi etkilediğini taspit etmiştir. Ayrıca, Aşır (2011) da araştırmasında eğitime olan talebin mesleki kaynaklı olduğundan bahsetmiştir.

Yetişkinlerin eğitim taleplerinin aylık gelire göre incelemesi yapıldığında anlamlı farklılık bulunmuştur. Aylık geliri 1500 TL ve altı, 1500-2000 olan katılımcıların eğitim talebi aylık geliri 5000 TL ve üzeri olan katılımcılara göre daha çok ekonomik nedenlidir. Bu durum insan sermayesi kuramı ile açıklanabilmektedir. Bu kurama göre en kazançlı yatırım, insana yapılan yatırımdır. Kişi bu kazancı eğitim yolu ile elde eder (Hesapçıoğlu, 1994). Aile gelirinin yüksek olması eğitimin bireysel talebini olumlu etkilerken, düşük olmasının olumsuz etki yaratması beklenir. Bireyler, yaptıkları faaliyetler sonucunda kabul edilebilir bir gelir elde etmeyi ummaktadır. Bu nedenle düşük gelir grubundaki bireylerin ekonomik boyutta talepleri daha yüksektir (Ünal, 1996). Aylık gelir düzeyi aynı zamanda sosyal güvence ve belli bir yaşam standardı sağladığı için de eğitim talebini etkiler (Yolcu, 2011). Tansel (2002), yaptığı araştırmada eğitime katılımın aile geliri ile ilişkili olduğundan bahsetmiştir. Bu etkinin daha çok kadınların eğitimine katkıda bulunduğunu da belirtmiştir. Gelir düzeyiyle doğru orantılı olarak eğitim talebinin de arttığı söylenebilmektedir (Yolcu ve Polat, 2015). Özbaran (2016) da yaptığı araştırmada eğitim talebi ile aylık gelir arasında ilişki bulunduğunu belirtmiştir.

Araştırmaya katılan yetişkinlerin evlerindeki kişi sayılarına göre anlamlı farklılık bulunmuştur. Evdeki kişi sayısı 4 ve 7 olan katılımcıların eğitim talebi 1 olan katılımcılara göre daha çok mesleki nedenler kaynaklıdır. Gür ve Kurt (2011), yaptığı araştırmada eğitime katılma isteğinin ailedeki çocuk sayısı ile anlamlı düzeyde farklılaştığını bulmuştur. Tek çocuk sahibi ailelerin eğitime katılma konusunda daha istekli olduğu görülmüştür. Ailedeki birey sayısının fazla olması ekonomik bağımlılığı arttırmaktadır. Bu nedenle evdeki kişi sayısının çok olması eğitim talebini de etkilemektedir (Yolcu ve Polat, 2015).

5.3 Öneriler

Bu araştırma daha önce yapılan araştırmaları desteklemiştir. Ayrıca bunun yanında eğitim talebi ile toplumsal cinsiyet arasındaki ilişkiyi gösteren sonuçlar çıkarmıştır. Yapılan bu çalışmanın amaca hizmet edebilmesi için, araştırma sonuçlarına ve araştırmalara yönelik şu önerilerde bulunulabilir:

5.3.1. Araştırmanın Sonuçlarına Yönelik Öneriler

- Yetişkinlerin eğitim taleplerini daha iyi karşılayabilmek için yapılan araştırmalardan yararlanarak yaygın eğitim faaliyetleri planlanabilir.
- Yetişkin eğitimleri planlanırken cinsiyet, yaş, meslek gibi değişkenler sonucunda dezavantajlı gruplar oluşmaması sağlanmalıdır.
- Yetişkinlerin için planlanan eğitim faaliyetlerinde katılımcı sayısını artıracak uygulamalar gerçekleştirilmelidir.

5.3.1. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

- Araştırmanın sınırlılıklarında da belirtildiği gibi bu çalışmanın örneklemini Ankara'daki HEM'lerde kurslara katılan yetişkinler oluşturmaktadır. Örneklemin Ankara ile sınırlı tutulması elde edilen bulguların genellenebilirliğini sınırlamaktadır. Bu nedenle daha kapsamlı bulgulara ulaşmak ve bulguları genelleyebilmek için yapılacak araştırmaların farklı örneklem grupları ile yapılması düşünülebilir.

- Araştırma, HEM'lerde öğrenim gören yetişkinler ile gerçekleştirilmiştir. Bu nedenle özel yetişkin kursları da incelenerek aralarında bir karşılaştırma yapılabilir.
- Yetişkinlerin eğitim talebine ilişkin gözlem ve görüşme gibi nitel yöntemlerle inceleme yapmak özel alanda daha gerçekçi sonuçlar ortaya koyabilir. Ayrıca bu konu içindeki anlamlılıkların neden sonuç ilişkilerini incelemek de daha açıklayıcı sonuçlar elde edilmesini sağlayabilir.
- Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Eğitim İstemlerinin Değerlendirilmesi Ölçeğinin her bir boyutu için farklı çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

Ada, S. (2002). *Halk eğitim merkezlerindeki kurslara katılan bayan kursiyerlerin çevre ve insan sağlığıyla ilgili uygulamalarının saptanması*. M. Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Dergisi, Sayı: 15.

Aksan, G., Alptekin, Duygu. (2009), *Küresel Yoksulluk, Yoksulluk Kültürü ve Toplumsal Aidiyet Bağlamında Yoksulluğun Değişen Yüzü*, UluslararasıDavraz Kongresi Bildiriler Kitabı, 24-27 Eylül, Isparta: Süleyman DemirelÜniversitesi İİBF, 1769-1779.

Aksan, H. (1989). *Ortaöğretimde talebin belirleyicileri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Türkiye.

Akyüz, Y. (1994). *Türk Eğitim Tarihi (Başlangıçtan 1993'e)*. İstanbul: Kültür Koleji Yayınları.

Aşır Karabacak, Serap (2011). *Mamak Halk Eğitim Merkezinde Açılan Kurslara Kadınların Eğitime Katılma ve Terk Nedenleri*, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Ayhan, S. (1988). *Halk Eğitiminde Katılma: Ankara'daki Halk Eğitimi Merkezleri'nde Açılan Kurslara Katılanların Özellikleri, Katılmalarını Güdüleyen Etmenler ve Programa İlişkin Görüşleri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara

Ayhan, S. (1990). *Halk Eğitimine Katılma İle İlgili Araştırmalar*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakülte Dergisi, Cilt:23, Sayı:1, ss. 307-332

Aytaç, Serpil, (2000*), İnsanı Anlama Çabası / Psikolojiye Giriş,* Bursa: Ezgi Kitabevi.

Aytaş, G. (1991). *Yetişkin eğitimi*. Milli Eğitim Vakfı Dergisi. Yıl: 6, Sayı: 22

Bakış, O., Levent, H., İnsel, A. ve Polat, S. (2009). *Eğitimde reform girişimi: Türkiye'de eğitime erişimin belirleyicileri*. İstanbul: Sabancı Üniversitesi Yayını.

Barutçu, P. (1996). *Ticaret ve turizm meslek liselerine olan bireysel talebinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.

Başaran, İ. E. (1996). *Türkiye Eğitim Sistemi*. Ankara: Yargıcı Matbaası.

Bergman, H. (1996). Quality of education and the demand for education- Evidence from developing countries. International Review of Education, Vol: 42, No: 6, 581-604.

Bilir, M. (2009). *Yetişkin Eğitimi.* (Derleyen: Ahmet Yıldız- Meral Uysal). İstanbul: Kalkedon Yayınları.

Bozkurt, M. (1985). Halk Eğitim Merkezleri'nin Son Beş Yıldaki Çalışmaları ve Karşılaşılan Güçlükler. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara

Bülbül, S. (1991). *Halk eğitimine giriş*. Eskişehir: Açık öğretim Ön Lisans Programı Yayınları, No: 213

Büyüköztürk, Ş. (2010). Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı (11.bs.). Ankara: Pegem Akademi.

Celep, C. (2003). *Halk Eğitimi*, Anı Yayınları, Ankara

Celep, C. (2006). *Türkiye'de Eğitim Bilimleri: Bir Bilanço Denemesi*. (Editörler: M. Hesapçıoğlu ve A. Durmuş). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Çakar, S. (1999). *Ortaögretim Tercihini Etkileyen Etkenlerin Belirlenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 97 s

Çakır, T. (1983). *Needs Assessment in Adult Education in Reference to ŞişliGültepe People's Education Center in İstanbul (İstanbul'da Şişli-Gültepe Halk Eğitim Merkezi Yetişkin Eğitimi İhtiyaç Analizi).* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul

Çeçen, A. (1977). *Türkiye'de halk eğitimi*. Ankara Üniversitesi Eğitim ve Bilim Dergisi, Sayı: 10, Ankara.

Çobanoğlu, A. (1981). *Halk Eğitimi Açısından Gezici KadınKursları*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Drucker, P. F. (1996). *Yeni Gerçekler.* (Çev: B. Karanakçı). Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Duchesne, I., & Nonneman, W. (1998). The demand for higher education in Belgium. Economics of Education Review, Vol: 17, No: 2, 211-218.

Duman, A. (2000). *Yetişkinler Eğitimi*, Ütopya Yayınevi, Ankara

Duman, A. (2004). *Yetişkin Öğrenenlerin Güdüsel Yönelimleri Üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma, Muğla Üniversitesi Fen Bilimleri ve Sosyal BilimlerEnstitüsü Yüksek Lisans Öğrencileri Örneği*. Web: www.pegem.net/dosyalar/dokuman/275.pdf (erişim 06.10.17)

Ecevit, Y. (2003). *Toplumsal cinsiyetle yoksulluk ilişkisi nasıl kurulabilir? bu ilişki nasıl çalışılabilir?* Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, 25, 83-88.

Erkal, M. (1997); *Sosyoloji*, Der Yayınlan, İstanbul, s. 110.

Fraenkel, J. R., Wallen, N. E., & Hyun, H. H. (2011). *How to design and evaluate research in education.* New York: McGraw-Hill Humanities/Social Sciences/Languages.

Geray, Cevat (2002). *Halk Eğitimi*, İmaj Yayınevi, Ankara

Güneş, F. (1996). *Yetişkin Eğitimi (Halk Eğitimi)*. Ankara: Ocak Yayınları

Gür, Y, Kurt, A. (2011). *Türkiye'de Ailelerin Eğitim İhtiyaçları.* Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, 27 (27), Retrieved from http://dergipark.gov.tr/spcd/issue/21121/227502

Hablemitoğlu, Ş. (2005). *Toplumsal CinsiyetYazıları*, Toplumsal Dönüşüm Yayınları, İstanbul

Jimenez, J. D., & Velasco, M. S. (2000). *Modeling educational choices: A binomial logit model applied to the demand for higher education.* Higher Education, 40, 293-311.

Karadeniz, Sinan ve Selçuk Biricik, Sami. (2006), Kadın Hastalıkları ve Doğum. Klinisyen, Kelebek Matbaacılık.

Kaya, H. E. (2015). *Türkiye'de Halk Eğitimi Merkezleri*. International Journal of Science Culture and Sport, 3(Special Issue 3), 268-277.

Kılıç, E. (1981). *Halk Eğitiminde Kuram ve Uygulama*, Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları, Sevinç Matbaası, Ankara

Kıroğlu, K., & Elma, C. (2009). *Eğitim Bilimine Giriş*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.Sayfa 191,192

Kodde, D. A., & Ritzen, J. M. M. (1985). *The demand for education under capital market imperfections.* European Economics Review, 28, 347-362.

Kurt İ (2000). *Yetişkin eğitimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Lokmanoğlu P, Gener N (1999). *Yaygın eğitimin önemi, tarihi gelişimi ve uygulama alanları*, 4. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongre Bildirileri.Anadolu Üniversitesi, Eskişehir

Machin, S., & Vignoles, A. (2004). *Educational inequality: the widening socio-economic gap*. Fiscal Studies, 25(2), 107-128

Malkoç, G. (1983). *Halk Eğitim Merkezi Meslek Kurslarını İzleme Araştırması.*Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul

Maslow, A. H. (1987). Personality, New York: Harper and Row Publishers.

MEB (2010), *M.E.B Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği*, http://mevzuat.meb.gov.tr/html/yayg%C4%B1negi_1/27587_1.html, 16 Eylül 2017

MEB (2016),*Millî EğitimBakanlığı Örgün Eğitim İstatistikleri*, http://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2016_03/30044345_meb_istatistikleri_orgun_egitim_2015_2016.pdf erişim (01.09.2017)

MEB,(2018).http://hbogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_04/11093946_MEB_HBO_KURUMLARI_YYNETMELYYY.pdf Erişim Tarihi: 20/10/2017

Miser, R (1987). *Halk Eğitimi Kurs Programlarının Nicel Yapısı- Çeşitleri, Yaygınlıkları, Katılanlar,* Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Miser, R. (1999). *Halk Eğitimi ve Toplum Kalkınması*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

Miser, R. (2002). *Küreselleşen dünyada yetişkin eğitimi*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, Cilt: 35, Sayı: 1, S.56.

Mumcu, N. (1988); "*Mikro Ekonomik Analize Giriş*", Filiz Kitabevi, İstanbul 1988, s. 16,

Murat, S. (2009). *Dünden Bugüne İstanbul'da Yaygın Eğitim*. İstanbul: İstanbul Ticaret Odası Yayınları.

Mutaf, Ş. (1995). *Endüstri meslek, teknik Anadolu meslek, Anadolu teknik liselerine olan eğitim talebini etkileyen etkenlerin belirlenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.

OECD. (2010). *Lifelong learning and adults. Education Today 2010: The OECD Perspective, Chapter 5,* Paris: OECD Publishing.

OECD (2015). *2015 Türkiye karşılaştırma raporu.* http://www.oecd-ilibrary.org/docserver/download/011521ve.pdf?expires=1509199363&id=id&accname=guest&checksum=A8B4E0DDC94B6D771E6F3C9F377B38E1, 18.10.2017

Oğuzkan, T. ve Okçabol, R. (1993). *Yetişkinlerin öğrenme ilgi ve ihtiyaçları ile öğrenme tecrübeleri: Silivri ilçesi örneği*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Birinci Ulusal Kongresi Bildiriler III. Ankara: M.E. Basımevi.

Okçabol R (1996). *Halk Eğitimi (Yetişkin Eğitimi).* İstanbul: Der Yayınları.

Okçabol, R. (2006). *Halk Eğitimi (Yetişkin Eğitimi)*. 3. Baskı. Ankara. Ütopya Yayınevi.

Oktay, A. (2001). *21. Yüzyılda Eğitim ve Türk Eğitimi Sistemi*. İstanbul: Sedar Yayıncılık.

Özaydınlık, K. (2014). T*oplumsal cinsiyet temelinde Türkiye'de kadın ve eğitim.* Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, (33).

Özbaran, Belgin Dönmez. (2016). *Ortaöğretimde Mesleki ve Teknik Eğitim Talebini Etkileyen Etkenler (İstanbul İli Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul.

Özcan, H. (2000). *Yaygın Eğitim Kurumlarındaki Resim Programlarının Sorunları ve Eleştirisi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara,

Öztürk, H. (1993). *Eğitim sosyolojisi*. Hatiboğlu Yayınları.

Parasız, İlker (2010), *İktisada Giriş*, Ezgi Kitapevi, 10. Baskı, Bursa.

Park, S. J. (2002). *Korean Woman's Development Institute; South Korea the Change of South Korean Adult Education in Globalization*: Int. J. of Lifelong Education. Vol:21, No:13.

Sabırlı, I. (2013). *Orta sınıf ailelerin eğitim algısı ve ilkokul seçme dinamikleri*. Eleştirel Pedagoji, 30, 13-15.

Sarpkaya, R., Cavus, B., & Yilmaz, K. (2018*). The Involvement of Adults in Formal Education and Lifelong Learning Activities According to OECD Data: An Evaluation In the Light of OECD Education at a Glance 2017*. INTERNATIONAL JOURNAL OF PSYCHO-EDUCATIONAL SCIENCES, 16-29.

Sarpkaya, R. (2010). *Üniversiteye girişte bireysel eğitim istemini etkileyen etmenler: Adnan Menderes Üniversitesi örneği*. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 10(1), 449-488.

Sayılan, F. (2005). *Herkes İçin Eğitim: Yaşam Boyu Öğrenme Bağlamında Türkiye'de Temel Eğitim Sorunu,* Yaşam Boyu Öğrenme Sempozyumu Bildir ve Tartışmaları, Ankara, ss: 106-115

Sayılan, F. (2006). *Halk Eğitimine Feminist Bir Bakış,* XV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Muğla Üniversitesi Eğitim Fakültesi Bildirileri.

Serin, N. (1979). *Eğitim ekonomisi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

Somers, M., (1999), *Development and Preliminary Validation of A Measure of Beloningness*, yayınlanmamış doktora tezi, Temple University, Philadelphia.

Sönmez, V. (2005). *Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Sönmez, V. (2007). *Eğitim Bilimlerine Giriş*. Ankara: Anı yayıncılık

Şavran, G. T. (2012). *Nicel Ve Nitel Araştırmalarda Kullanılan Araştırma Teknikleri. İçinde T. G. Şavran (Ed.), Sosyolojide Araştırma Yöntem Ve Teknikleri*. (S. 64-104). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını Yayın No: 2641

Şimşek, E. (2002). *Ailelere Yönelik Düzenlenen Etkinliklerin Yetişkin Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi,

Tan, M. (1994). *Toplumsal Değişim ve Eğitim: Kadın Bakış Açısından*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakülte Dergisi, Cilt: 27, Sayı: 1, s.s:

Tansel, A. (2001), *İktisadi Kalkınma Ve Kadınların İşgücüne Katılımı: Türkiye'den Zaman-Serisi Kanıtları ve İllere Göre Yatay Kesit Kestirimleri*, Erc Working Paper Series.

TDK (2017), *Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlüğü*, http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.59e4c57f493535.06097568, 20.09.2017

Tekin, M. (1982). *Halk Eğitim Merkezleri Etkinliklerinin Yönetim*. FBD, XV Ekim, s.36-42.

Tekin, M. (1988). *Ankara İlinde Yetişkinleri Örgün Yetişkin eğitimi Programlarına Katılmaya Güdüleyen Etmenler ve Yetişkinlerin Katılmada Karşılaştıkları Güçlükler*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara

Tezcan, M. (1996). *Eğitim sosyolojisi*. Ankara: Feryal Matbaası.

Tuğrul, Y. (1982). *Ankara Halk Eğitimi Merkezlerine Devam Eden Katılımcıların İstekleri ve Beklentileri*. Ankara: Araştırma Raporu; MEB.

Tural, N. (1994). *Eğitim istemi*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 27(2), 781-792.

Turgut, Erol (1998) "Halkevleri ve Halk Eğitimi", Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara,

TÜİK (2016), *Toplumsal cinsiyet göstergeleri*, www.tuik.gov.tr, Erişim Tarihi:16.09.2017

TÜİK (2017), *Türkiye İstatistik Kurumu Eğitim İstatistikleri*, http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1018, Erişim Tarihi:15.09.2017

TÜİK (2017), *Türkiye İstatistik Kurumu Haber Bülteni*, http://tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=27599, Erişim Tarihi:16.09.2017

TÜİK (2017), http://www.tuik.gov.tr/OncekiHBArama.do, Erişim Tarihi:16.09.2017

Türk Medeni Kanunu, 2001, https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k4721.html, Erişim tarihi:25.09.2017

UNESCO (1985). *A European Pers1pective on the Unesco 1985 World Conference on Adult Education*, https://eric.ed.gov/?q=A++European++Perspective++on++the++Unesco++1985++World++Conference+on+Adult+Education&id=EJ294320, Erişim tarihi: 16.09.2017

UNESCO (1985). *Yetişkin Eğitim Terimleri*. (Çev. F. Oğuzkan). Ankara: UNESCO Milli Eğitim Komisyonu.

Ural, A ve Kılıç, İ. (2011). *Bilimsel araştırma süreci ve SPSS ile veri analizi*. 3. baskı. Ankara: Detay Yayınları

Ural, O. (1995). *Halk eğitimi merkezlerinde Açılan Kursların Amacı ve Katılan Yetişkin Katılımcılar*. İstanbul Bilim Dergisi. Sayı 7. Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Yayını

Ural, O. (2007). *Türkiye'de Yetişkin Eğitiminin Bugünkü Durumu ve Geleceği, Öğrenen Toplum İçin Yetişkin eğitimi Sempozyum Bildirileri*, (Ed. M. Altıntaş) 2007, İstanbul: İSMEK.

Uysal, M. (2004). *Türkiye Adalet Akademisi Eğiticilerin Eğitimi Temel Eğitim Programı Ders Notları*. Ankara: A.Ü. Sürekli Eğitim Merkezi.

Uysal, M. (2005). *Yetişkinlerde Öğrenme*. A.Ü. Sürekli Eğitim Merkezi, Avrupa

Ültanır, Emel ve Ültanır, Gürcan (2005). *Estonya, İngiltere ve Türkiye'de Yetişkin Eğitiminde Profesyonel Standartlar,* Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.1,1:1-23.

Ünal, L. I. (1996). *Eğitim ve yetiştirme ekonomisi*. Ankara: Epar

Vatandaş, C. (2007). *Toplumsal cinsiyet ve cinsiyet rollerinin algılanışı*. Sosyoloji Konferansları, (35), 29-56.

Yıldırım, M. (2009). *Hayat Boyu Öğrenme Kapsamında Yaygın Eğitim ve Halk Eğitim Merkezleri*. Ankara: Gazi Kitabevi.

Yıldız, Ahmet (2006). *Türkiye'de Yetişkin Okuryazarlığı: Yetişkin Okuma- Yazma Eğitimine Eleştirel Bir Yaklaşım*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Yılmaz, S. (2009). *Eğitim Sektöründe Arz-Talep Analizi*. İktisat Fakültesi Mecmuası, *47*(1-4). 380-381

Yolcu, H. (2011). *Kız meslek liselerine olan bireysel eğitim istemini etkileyen etkenler: Kastamonu ili örneği*. Kuram ve Uygulamada Egitim Yönetimi Dergisi, 17(3), 453-483.

Yolcu, H. (2011). *Hanehalkının eğitim harcamalarını etkileyen etmenler: Kuramsal bir çalışma.* Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı: 25, 12-35.

Yolcu, H ve Aktaş E. (2018), *Bir Ölçek Geliştirme Çalışması: Halk Eğitim Merkezlerinde Yürütülen Eğitim Programlarına Katılan Yetişkinlerin Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Eğitim İstemlerinin Değerlendirilmesi Ölçeği*, V. Uluslararası Multidisipliner Çalışmaları Sempozyumu'nda sunulmuş bildiri, Ankara.Erişim Adresi: https://drive.google.com/file/d/12oGS-zboyVoU7tdNApmMRbi94agTEk9G/view

Yolcu, H. ve Polat, S. (2015), *Eğitime Erişimde Farklı Değişkenlerin Belirleyiciliği*, Kasım Karakütük (Ed.) içinde, *Eğitim Ekonomisi ve Planlamasına Adanmış Bir Ömür Prof. Dr. Mahmut Adem'e 80. Yaş Armağanı*, (s. 349-383), Ankara: Ankara Üniversitesi Yayınları

EKLER

EK 1. HALK EĞİTİM MERKEZLERİNDE YÜRÜTÜLEN EĞİTİM PROGRAMLARINA KATILAN YETİŞKİNLERİN TOPLUMSAL CİNSİYET BAĞLAMINDA EĞİTİM İSTEMLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ ÖLÇEĞİ

AÇIKLAMA: Bu bölümde halk eğitim merkezlerinde yürütülen eğitim programlarına katılan yetişkinlerin bu eğitim programlarına olan eğitim istemlerini ortaya koymaya yönelik sorular bulunmaktadır. Size uygun gelen alanı puanlamak için kutuların içine (**X)** işareti koyunuz.

Sıra No	Maddeler	Katılım Düzeyi				
		Hiç	Çok Az	Kısmen	Çok	Pek çok
1.	Yeni şeyler öğrenmek					
2.	Çevresindekilere daha faydalı olmak					
3.	Ev dışında faaliyetlerde bulunmak					
4.	Boş zamanları değerlendirmek					
5.	Yeni insanlarla tanışmak					
6.	Arkadaşlarla ortak bir faaliyet içinde bulunmak					
7.	Mesleki konuda kendini geliştirmek					
8.	Meslek edinmek					
9.	İş yeri açmak					
10.	İş başvurularında kullanmak için belge (sertifika) almak					
11.	Dil öğrenmek					
12.	Sınavlara hazırlanmak					
13.	Özgüven kazanmak					
14.	Eğitim eksikliğini kapatmak					
15.	Kursiyerlere verilen ekonomik destekten yararlanmak					
16.	Maddi kazanç elde etmek					
17.	Çeyizlik ürünleri ucuza mal etmek					
18.	Ev ortamından uzaklaşmak					
19.	İçinde bulunulan sıkıntıdan kurtulmak					
20.	Toplumda kabul görmek					

EK 2. KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Sayın Kursiyer,

Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi olarak, Kastamonu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü öğretim üyelerinden Doç. Dr. Hüseyin YOLCU'nun danışmanlığında bir yüksek lisans tez çalışması yürütmekteyim. Araştırmanın amacı, Halk Eğitim Merkezlerinde yürütülmekte olan eğitim programlarına katılan yetişkinlerin, eğitim istemleri üzerinde belirleyici olan etmenleri toplumsal cinsiyet bağlamında çözümlemektir. Yanıtlayacağınız veri toplama aracında yer alan sorular, halk eğitim merkezlerinde yürütülen eğitim programlarına katılan sizlerin, bu yöndeki eğitim isteminizi farklı boyutlarıyla ortaya koymak için hazırlanmıştır. Veri toplama aracında yer alan sorulara vereceğiniz yanıtlar hiç kimseye ya da hiçbir kuruma verilmeyecek, yalnızca araştırmacı tarafından kullanılacaktır. Soruları gerçeğe uygun olarak yanıtlamanız, araştırmanın sağlıklı sonuçlar vermesi bakımından son derece önemlidir.

Veri toplama aracı iki bölümden oluşmaktadır. Bu bölümlerde çeşitli soru türleri bulunmaktadır. **Araştırmanın amacına ulaşması; açıklamaları ve soruları dikkatlice okumanıza, yanıtları özenle seçmenize ayrıca hiçbir soruyu yanıtsız bırakmamanıza bağlıdır.** Lütfen veri toplama aracının üzerine isim yazmayınız

İlgi ve yardımlarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Ensar AKTAŞ

Kastamonu Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi

İletişim:

Ensar AKTAŞ

Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Tel: 0543 5220202

E-Posta: ensaraktas@yandex.com

AÇIKLAMA: Bu bölümde kişisel bilgilerle ilgili sorular bulunmaktadır. Çoktan seçmeli soruları yanıtlarken durumunuza uygun seçeneğin solundaki parantezin içine **(X)** işareti koyunuz. Açık uçlu soruları yanıtlarken de boş bırakılan yere lütfen istenilen bilgiyi yazınız**.**

1. Cinsiyetiniz : 1. ☐ Kadın 2. ☐ Erkek

2. Yaşınız (Lütfen yazınız) : ……. yaşında

3. Uyruğunuz : 1. ☐ TC 2. ☐ Diğer :……

4. Yerleşim yeriniz : 1. ☐ İl 2. ☐ İlçe 3. ☐ Köy

5. Medeni durumunuz :1. ☐ Evli 2.☐ Bekar

6. Kendiniz ve eşinizin eğitim durumu: (Lütfen dikkat ! Evli olmayan bu soruda yalnızca kendiniz kısmı dolduracaktır.)

Kendiniz	Eşiniz
1.☐ Okuma-yazma bilmiyor	1.☐ Okuma-yazma bilmiyor
2.☐ Okuma yazma biliyor ancak bir okulu bitirmemiş	2.☐Okuma yazma biliyor ancak okul bitirmemiş
3.☐ İlkokul	3.☐ İlkokul
4.☐ Ortaokul/İlköğretim	4.☐ Ortaokul/İlköğretim
5. ☐Lise	5.☐Lise
6.☐ Yüksek okul/ Üniversite	6.☐ Yüksek okul/ Üniversite
7. ☐Yüksek Lisans/ Doktora	7. ☐Yüksek Lisans/ Doktora

7. Mesleğiniz nedir?

1.☐ Memur/Memur Emeklisi 2.☐ İşçi/İşçi emeklisi 3.☐ Çiftçi 4.☐ Serbest Meslek 5.☐ Esnaf /Tüccar
6.☐ İşsiz 7. ☐ Ev Hanımı 8.☐ Diğer (Lütfen Belirtiniz)……

8. Eşinizin mesleği nedir? (Lütfen dikkat ! Evli olmayanlar, bu soruyu boş bırakacaklardır.)

1.☐ Memur/Memur Emeklisi 2.☐ İşçi/İşçi emeklisi 3.☐ Çiftçi 4.☐ Serbest Meslek 5.☐ Esnaf /Tüccar
6.☐ İşsiz 7. ☐ Ev Hanımı 8.☐ Diğer (Lütfen Belirtiniz)……

9. Kendinizin ve eşinizin çalışma durumu: Lütfen dikkat ! Evli olmayanlar, eşiniz kısmını boş bırakacaklardır.)

Kendiniz	Eşiniz
1. ☐ Özel sektör	1. ☐ Özel sektör
2. ☐ Kamu (daimi kadrolu)	2. ☐ Kamu (daimi kadrolu)
3. ☐ Kamu (sözleşmeli)	3. ☐ Kamu (sözleşmeli)
4. ☐ Kamu (geçici işçi)	4. ☐ Kamu (geçici işçi)
5. ☐ Çalışmıyor	5. ☐ Çalışmıyor
6. ☐ İşsiz	6.☐ İşsiz

10. Ailenizin aylık ortalama geliri ne kadardır?
1. ☐ 1500 TL ve altı 2. ☐1501-2000 TL 3. ☐ 2001-3000 T 4. ☐ 3501-4000 TL 5. ☐ 5000 TL ve üzeri

11. Evinizde siz dahil kaç kişi yaşamaktadır?……..kişi

EK 3. İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ ARAŞTIRMA İZİN BELGESİ

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 14588481-605.99-E.2407727 05.02.2019
Konu : Araştırma İzni

KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü)

İlgi: a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 2017/25 nolu Genelgesi.
b) 22/01/2019 Tarihli ve E.528 sayılı yazınız.

Enstitünüz, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Ensar AKTAŞ'ın **"Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Halk Eğitim Merkezine Devam Eden Yetişkinlerin Eğitim Taleplerinin Değerlendirilmesi"** konulu tez çalışması kapsamında uygulama talebi Müdürlüğümüzce uygun görülmüş ve uygulamanın yapılacağı İlçe Milli Eğitim Müdürlüklerine bilgi verilmiştir.

Görüşme formunun (3 sayfa) araştırmacı tarafından uygulama yapılacak sayıda çoğaltılması ve çalışmanın bitiminde bir örneğinin (cd ortamında) Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Şubesine gönderilmesini rica ederim.

Turan AKPINAR
Vali a.
Milli Eğitim Müdürü

Güvenli Elektronik İmzalı
Aslı İle Aynıdır.
05/02/2019

Adres: Alparslan Türkeş cad. Emniyet Mah.4/A
Yenimahalle/ANKARA
Elektronik Ağ: ankara.meb.gov.tr
e-posta: istatistik06@meb.gov.tr

Bilgi için: Ayşe ARDA
Tel: 0 (312) 212 36 00
Faks: 0 (312) 221 02 16

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. https://evraksorgu.meb.gov.tr adresinden edb7-3f2d-3708-bbb2-2794 kodu ile teyit edilebilir.

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Ensar AKTAŞ

Doğum Yeri ve Yılı : Boyabat 1990

Medeni Hali : Evli

Yabancı Dili : İngilizce

E-Posta : ensaraktas@yandex.com

Eğitim Durumu

Lise : Kastamonu Göl Anadolu Öğretmen Lisesi

Lisans : Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Öğretmenliği

Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi, Sosyoloji

Mesleki Deneyim

Malazgirt Alparslan Kız Yatılı Bölge Ortaokulu	2012-2014
Mehmet Akif Ersoy Ortaokulu	Şubat 2014- Eylül 2014
Cengiz Topel Ortaokulu	2014-2017
Sarıağaççayırı Ortaokulu	2017-2018
Şehit Suat Aloğlu Ortaokulu	2018-2019 (halen)

Yayınları

Yolcu, H ve Aktaş E. (2018), *Bir Ölçek Geliştirme Çalışması: Halk Eğitim Merkezlerinde Yürütülen Eğitim Programlarına Katılan Yetişkinlerin Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Eğitim İstemlerinin Değerlendirilmesi Ölçeği,* V. Uluslararası Multidisipliner Çalışmaları Sempozyumu'nda sunulmuş bildiri, Ankara.